

Ptujski tednik

Stev. 36

PTUJ, 7. septembra 1956

Letnik IX.

Glasilo SZDL ptujskega okraja — Uprava in uredništvo Ptuj, Laškova ulica 8 — Telefon 156, NE Ptuj št. 643-T-206 — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Janez Petrovič — Rokopisov ne vračamo — Tiska Mariborska tiskarna — Cena 10 din — Letna naročnina 500 din, polletna 250 dinarjev

Gospodarska razstava v Ptujju zaključena, ogledalo si jo je 81.300 obiskovalcev

V sredo, 5. septembra, zvečer so se zadnji obiskovalci poslovili od razstavišča in s tem je bila zaključena IV. okrajna gospodarska razstava v Ptujju. Brez pretiravanja se lahko reče, da je letošnja razstava v celoti uspela. O tem ne govori le številni obiskovalci, kakršnega v tem letu ni imela nobena podobna prireditelja v Sloveniji, temveč še bolj zadovoljstvo in laiskave izjave tisočev, ki so si jo ogledali, prisostvovali mnogim kmetijskim zborovanjem in kulturnim prireditvam. Prav gotovo bo mnogo misli in spoznanj, ki jih je zbudila razstava, padlo na rodovitna tla in obrodilo koristne sadove, s tem pa bo tudi dosežen glavni namen, ki so si ga prireditelji postavili.

Za prireditelje in ves okraj je nedvomno zelo pomembno, kako so razstavo ocenili vidni predstavniki naših najvišjih organov ljudske oblasti. Iz »knjižice vtisov« IV. okrajne gospodarske razstave smo izpustili izjave podpredsednika Izvršnega sveta zvezne ljudske skupščine

Tov. Kardelj na razstavišču

Edvarda Kardelja, predsednika Izvršnega sveta ljudske skupščine Slovenije tov. Borisa Kraigherja in zveznega poslanca za ptujski okraj tov. dr. Jožeta Potrča, ki so zapisali sledeče:

27. avgusta — dr. Jože Potrč: Razstava me je iznenadila.

Zelo odobravam poudarek, ki je dan kmetijstvu in skrbi za njegov napredek. Želim še prav posebno, da bi uspela posvetovanja, ki so organizirana v zvezi z razstavo in ki imajo namen pospešiti razvoj sodobne znanstvene obdelave zemlje in vseh kmetijskih panog.

Organizatorjem čestitam k uspehu in želim čim pogumnejše iniciative v bodočnosti, vestno — dobro analizo dobrih in pomanjkljivih strani take razstave.

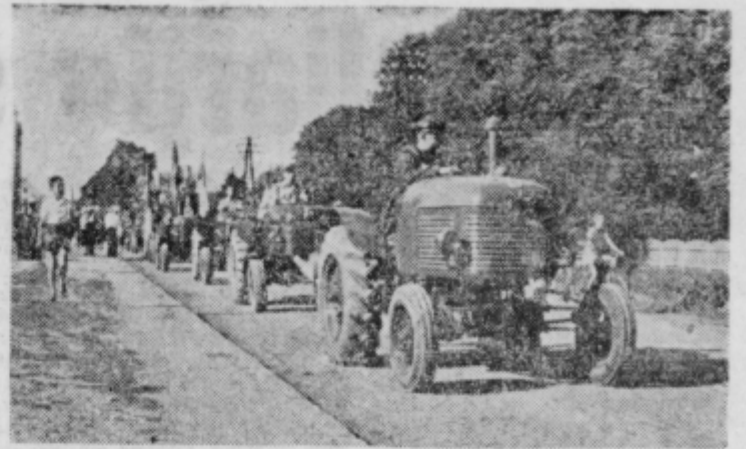
Se bolj dvignite vzgojne napore!

30. avgust — Edvard Kardelj:

Cestitam organizatorjem razstave, ki bo gotovo zelo koristila kmetijskim proizvajalcem. Želim mnogo uspehov ptujskemu okraju v njegovih naporih za dvig življenjskih pogojev ptujskega delovnega ljudstva z razvijanjem proizvodnih sil okraja.

31. avgusta — Boris Kraigher:

Cestitam organizatorjem razstave in se pridružujem besedam, ki jih je predvsem ptujski tovariš Kardelj. Želim mnogo uspehov delovnim ljudem okraja in okrajnemu ljudskemu odboru ter okrajnim političnim organizacijam pri reševanju težkih gospodarskih nalog.

Traktoristi in kmetijski strojniki so imeli svoj dan

V okviru ptujske gospodarske razstave je kmetijska tehnična komisija pri Glavnem odboru Ljudske tehnične LRS organizirala kmetijski festival, ki je bil v prvi vrsti posvečen traktoristom in kmetijskim strojnikom. Prav gotovo je bila ta manifestacija ob pravem času in na pravem mestu, kajti s tem je dobila razstava, katere namen je bil predvsem spodbuditi kmetijske proizvajalce k nadaljnjim prizadevanjem za napredek kmetijstva, svojo pravo in popolno podobo. Brez moderne mehanizacije bi bila ta prizadevanja vsekakor zaman — sama mehanizacija brez požrtvovalnih in strokovno usposobljenih strojnikov pa bi bila mrtev kapital.

Ze več let smo čutili potrebo, da bi se morali tudi traktoristi in kmetijski strojniki združiti v svoj strokovni organizaciji. Pravzaprav je težko razumeti zakaj smo z njeno ustanovitvijo tako dolgo čakali — toda, zdaj, ko jo imamo, bo mogoče s smotnim delom popraviti vse zamujeno.

Ustanovni občni zbor Republiške Zveze traktoristov in kmetijskih strojnikov, katere-

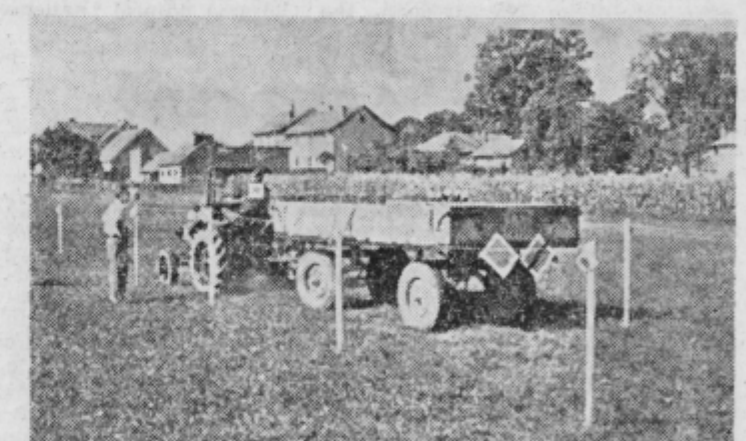
mu je prisostvoval tudi predsednik Glavnega odbora Ljudske tehnične Slovenije tov. Milko Goršič, je vsestransko pretresel problematiko kmetijskega strojnictva in sprejel temeljne sklepe za svoje bodoče delo. Novo ustanovljena zveza bo morala svoje člane nenehno spodbujati k tehničnemu izpopolnjevanju in jih navajati k pravilnemu pojmovanju čuta odgovornosti do strojev. Kmetijski strojniki morajo postati ne le mojstri svojega dela, temveč tudi zavestni popularizatorji uvajanja mehanizacije na naši vasi. Biti morajo vztrajni tolmači pomena in koristnosti mehanizacije našega kmetijstva, s čimer bodo mnogo pomagali k hitrejšemu napredku kmetijske proizvodnje.

Novoizvoljeni upravni odbor so zadožili tudi s tem, da mora ukreniti vse, da bodo traktoristi in kmetijski strojniki dobili tisto mesto med našimi delovnimi ljudmi, ki jim z ozirom na njihovo vlogo in odgovornost pripada. Diskusija je namreč pokazala, da so traktoristi v marsičem zapostavljeni, da imajo manj pravic in slabše pogoje kot šoferji itd., zato bo potrebno uvesti kategorije, uređiti tarifa vprašanja in podobno.

Po občnem zboru so se traktoristi pomerili v traktorskem oranju in spretnostnih vožnjah. Tekmovalci so prišli iz vse Slovenije in jih je bilo 50, zato pa je bila tekmovanja zanimiva in ostra. Prvo mesto osvojili Celjci, Ptujci so bili drugi, dobro pa so se izkazali tudi traktoristi iz drugih okrajev.

Tekmovanje in demonstracije s kmetijskimi stroji, ki so bile takoj po tekmovanju, so privabile veliko množico gledalcev, ki so z zanimanjem sledili vsem prikazom. Marsikdo je tu prvič videl, kaj pomeni traktor in kmetijski stroj v rokah spretnega strojnika. Posebno zanimanje je vzbudil kombajn, ki je pred očmi gledalcev dobesedno požrl veliko njivo ovsu, še bolj pa letalo, s katerim je bila prikazana borba proti rastlinskim boleznim in škodljivcem z zapraševanjem.

Dan traktoristov in kmetijskih strojnikov je potekel v delovnem ter borbenem duhu in je marsikoga naučil z drugačnimi očmi gledati in ocenjevati kmetijsko mehanizacijo. J.P.

Tekmovanje v spretnostni vožnji

lahko preprača na poskusnih parcelah o kakovosti posameznih sort koruze, krompirja itd.

Pravilno prikazovanje gospodarske zmogljivosti kmetijstva daje okrajni gospodarski razstavi pečat prireditve, ki zasluži

vso pozornost, saj prikazuje znatni napredek gospodarstva v okraju in predstavlja pravo manifestacijo prizadevanja delovnih ljudi v teh krajih.

Inž. Egon Zorec

SUEZ pred OZN!

COLOMBO, 6. sept. (AFP) — Ceylonski premier S. Bandaranaike je na včerajšnji tiskovni konferenci izjavil, da bo predstavniki njegove dežele pri OZN podprli vsako pobudo za postavitve alžirskega vprašanja na dnevni red Generalne skupščine.

Bandaranaike je dalje sporočil, da so ga sovjetski voditelji povabili, naj obišče SZ. »Obiskal bom to deželo, kadar bo mogoče,« je dejal premier in dodal, da bo Ceylon vsekakor uspostavil diplomatske odnose

s SZ, kakor je pretekli teden priporočila ceylonska mislija v SZ.

»Reuter« poroča iz Alžira, da je neki upornik težko ranil poljevnika 3. francoskega kolonialnega padalskega polka, polkovnika Marcela Biggarda. Polkovnik je bil dvakrat ranjen v borbah pri Dijen Bijen Fuju v Indokini.

Po vesteh iz notranjosti Alžira je prišlo včeraj do številnih spopadov francoskih čet z uporniki.

Problemi kmetijstva

VA SEJI KMETIJSKIH STROKOVNJAKOV IN PRAKTIKOV

V vrsto prireditve, ki jih je pripravila 4. okrajna gospodarska razstava iz področja kmetijstva, je šteti tudi dobro organizirano razširjeno sejo poljedelcev. Te seje se je udeležilo veliko število ljudi, med ostalimi tudi prof. inž. Jože Levstik, prof. inž. Vinko Sadar, zastopnik Kmet. zbornice LRS, sekretar za kmetijstvo inž. Tine Mastnak, zastopnik Kmetijskega inštituta LRS, tajnik poljedelškega odbora pri GZZ, zastopniki okrajnih združenih zvez, več kmetijskih strokovnjakov, upravnikov kmetijskih gospodarstev, kmetov itd.

Seja, ki je bila zelo plodovita, je obravnavala več vprašanj, ki so važna za razvoj poljedelstva. Med drugim je zavzemala najaktualnejšo nalogo, ki je pred vrati poljedelcev, to je jesensko setev. Pri tem problemu je bila sprožena in obravnavana vrsta stvari, predvsem pa trije momenti: preskrba s semeni, vprašanje umetnih gnojil in mehanizacija. Za kritične potreb nam v okviru Slovenije manjka še vedno preko milijon ton belih žit, ki jih moramo uvažati in jih drago plačevati. Zategadelj je treba napraviti vse, da čimbolj povečamo lastno proizvodnjo žit. Tudi pri nas so dane vse možnosti, da žitni pridelek povečamo. Ob intenzivni obdelavi površin bi se lahko v Sloveniji povečal pridelek za 3500 vagonov. V ptujskem okraju je okrajna komisija za potrjevanje žitnih semen priznala 12 vagonov raznih žit. Seveda je sedaj naloga nas vseh, da razpoložljiva semena pravilno izkoristimo. Le tako bo mogoče v bodoče akcijo zbiranja semen razširiti. Vsa naša kmetijska gospodarstva so poklicana, da povečajo semenski fond, kajti le tako bo mogoče izvajati redno petletno izmenjavo semen. Kljub temu, da se je pridelovanje semenskih žit znatno povečalo, pa lahko še vedno kriemo v okviru naše republike komaj 60 odstotkov vseh potreb. Imamo pa še nedostatke v naši trgovski mreži, ki gleda na promet s semenjem le trgovsko, ne pa strokovno-kmetijsko. Tudi mnoge kmetijske zadruge so brezbrizne in čakajo z naročili semenskega žita, namesto da bi pravočasno naročile potrebno količino žit za potrebe kmetovalcev. Naši kmetijsko-poljedelški odseki se bodo pač morali takoj zadržati.

Na seji je bil sprejet sklep, da se prizna poseben republiški regres v višini 15 din po kg za pridelavo originalnega semenskega žita in 8 din po kg za razmnoževanje semenskega žita. Seme je odločujoč čimtelj pri bodočem pridelku. Le pri

dobrem, očiščenem, zdravem in dobro razkuženem semenu smemo upati na dober in kakovosten pridelek.

Za pravočasno izvedbo jesenske setve je v polni meri odgovorna dobra mehanizacija. Potrebno je zagotoviti pravilno izkoriščanje vseh razpoložljivih poljedelskih strojev. Kmetijske zadruge naj na svojih področjih pripravijo načrt, ki bo šel za tem, da se bodo vsi stroji dobro izkoristili in s tem postali rentabilni. Stroji morajo biti pravilno razvrščeni in polno izkoriščeni. Seveda je potreben za upravljanje strojev dober strokovni kader. Kot je bilo slišati na seji, bo kmalu v Mariboru štirimesečni tečaj, v katerega bodo prišli predvsem kmetijski tehničarji. Spomladi pa bo ustanovljena enoletna kmetijska strojna šola. Na seji se je razpravljalo o kreditih za nabavo novih strojev, o amortizaciji, ki ovira nabavo strojev in podružuje strojne usluge.

Umetna gnojila. Kemizacija tal bo v letošnji jeseni lažja, ker se je položaj okrog umetnih gnojil znatno zboljšal. Na novo je urejeno vprašanje regresa, cene umetnih gnojil so ugodnejše in ni pomanjkanja. Kmetijske zadruge naj čimprej zberejo naročila. Nepriljetno so za naše zadruge le velike količine Tomažev žindre. Le-te je ogromno po skladiščih naših zadrug. To gnojilo je bilo nabavljeno po višji ceni. Tu nastaja zguba, kar bo potrebno urediti. Na seji se je razpravljalo tudi o zaščitnih sredstvih, predvsem o sredstvih za desinfekcijo semen. Treba je vedeti, katera sredstva prihajajo pri nas v poštev, ne smemo pa tega prepustiti čisto trgovski mreži, ki tega ne obravnava strokovno, temveč čisto komercialno.

Na seji so obravnavali tudi delo poslovnih zvez. Le-te bodo morale na polju kmetijstva odigrati zelo važno vlogo. Po seji je tov. prof. inž. Vinko Sadar imel zelo zanimivo predavanje o kolobarjenju, o vlogi semenarstva. Predavanje je bilo vzorno in strokovno na višini ter poučno. Škoda je le, da v auditoriju ni bilo več poljedelcev, praktikov iz vasi. Prof. Sadar je tolmačil prisotnim o značilnostih vsakega kolobarja, bical naša kmetijska gospodarstva od katerih jih je le malo, ki bi imela vsaj malo urejen kolobar. Osnovno je zemlja, pravi inž. Sadar, od tu dalje se odvija celotna rastlinska proizvodnja. Inž. Sadar je poudaril, da je dobro urejena semenska služba začetek in konec boljših žitnih pridelkov.

Med svojim bivanjem v Ptujju je tovariš Kraigher obiskal tudi muzej NOB

S posretovanja vinogradnikov in sadjarjev

Ob IV. gospodarski razstavi v Ptujju so 4. septembra zborovali vinogradniki in sadjarji. Na zborovanju so bili seznanjeni s problemom vinogradništva v svetu in kakšni so izgledi za trgovanje z vinom. Referat doc. inž. Veselica je pokazal smer obnove vinogradov.

Sadjarjem je inž. Modic prikazal napredek sadjarstva v sosednih državah, zlasti onih, ki so se pred leti kupovale jabolka pri nas, danes pa sadje same izvažajo.

Vinogradniki so bili seznanjeni s stanjem vinogradništva v ptujskem okraju in z nalogo, ki so pred njimi. Dejstvo je, da vinska trta propada mnogo hitreje, kot zasajamo nove vinograde. To nazadovanje vinogradov slabi gospodarsko stanje določih je vinogradov sedaj nad 130 hetarov manj, kot jih je bilo pred 10. leti. Tekom 10. let bi morali obnoviti vsaj 800 ha, dejansko pa je obnovljenih samo 200 ha. Še večja gospodarska škoda v vinogradništvu je, da pada pridelek vina. Ha pridelek je v nazadovanju od prejšnjih 30 hl na 18 hl. Pridelamo preko 500 vagonov vina manj, kot je normalni pridelek vina na teh površinah. Zaradi tega postajamo nekonkurenčni v vinski trgovini, ki išče vedno čim cenejša vina. Razumljivo je, da nizki donosi, visoki proizvodni stroški in nekonkurenčna nizka cena vina ustvarjajo nezadovoljstvo med vinogradniki. V tem je samo ena pot, pot v skupno, kvalitativno obnovo starih, izrojenih goric. Vinogradnik, ki mu je vinograd donosna kmetijska panoga je moral z ostarjenjem trt računati in leto za letom že obnavljati ali pa nalagati prihranke za obnovo. Dohodki iz vinogradništva, investirani v druge gospodarske namene se naj sedaj vrnejo za obnovo vinograde, da bo v nekaj letih vinograd zopet podpiral ostale kmetijske panoge, če je to potrebno.

Nadalje so obravnavali trsni izbor, ki naj da našim vinom stalno kvaliteto na tržišču. Vsaka samovoljna obnova, zlasti z masovnimi sortami, nima bodočnosti v trgovini, zato je škoda površin. Nadprodukcija vin v državi, zlasti na svetovnih tržiščih nas sili, da sadimo in pridelujemo samo kvalitete. Kvalitetna vina so vedno iskana in najdejo lahko kupca. Vina na povprečnih vinogradniških legah bodo našla kupce le z nizko ceno, zato mora njihova proizvodnja biti cenena. Z obnovo je možno doseči boljšo trgovanje in proizvodne stroške znižati.

Zborovalci so si ogledali trsničarski obrat, matičnjake in obnovljen vinograd na Mestnem vrhu, ki bi naj bil največji poskusni vinograd in sadovnjak za opazovanje in kar je pametnega za posenemanje.

V teh nasadih bomo stalno zasledovali njihov razvoj, načine obdelave in uspeh gospodarstva. Urejeni so tako, da se vsa groba, najtežja in zamudna dela opravljajo s vprego in traktorjem tipa »Flat«, ki je ves čas okrajne gospodarske razstave bil na razpolago obiskovalcem. Sadjarji so obravnavali slabo kupčijo raznih mešetarjev. Navajali so primer, da kupec naroči obiranje poznejših jabolk in češpelj, ko sadje pride do vagona, pa ga enostavno odkloni, ker je zeleno. Zato so sklenili, prodajati sadje samo preko svojih KZ zanesljivim ljudem. S preranim obiranjem sadja škodujemo sebi na ceni, trgovini na ugledu, konzumentu pa, ki plača ves ta račun na zdravju in na prihranku. Zanimali so se za gradnjo zbiralnice za odkup in gradnjo centralnega skladišča, praktično urejenega s hladilnimi napravami in ostalim, kar je za sadni predel okraja potrebno. Tako skladišče bo odstranilo vse ovire v trgovanju ob času nasičenosti trga. N.F.

»Hmeljarji« se vračajo ... O jesenski setvi

Te dni, posebno proti večeru srečujes po cestah od železniške postaje v Rogatcu in avtobusne v Majšperku, — skupine ljudi, deklet in fantov, pa tudi starejših žensk in na pol otrok je precej med njimi. Vsi so obloženi s pletenimi kosarami, prihajajo veselih obrazov iz 14 in več dnevnega obriranja hmelja v Savinjski dolini. Tu in tam se iz skupine oglasi pesem ali razposajen smeh. Posamezniki, ki so obirali pri raznih kmetih, si medsebojno pripovedujejo, kako se jim je kje obneslo, kakšna je bila hrana, kakšen hmelj, predvsem pa, koliko je kateri zaslužil... Pa spremljajmo samo eno teh številnih skupin...

Postaven fant, ki je podiral hmeljeve, šegavo pripoveduje, kako je k njihovi skupini prišel kontrolor iz hmeljarske zadruge učiti, kako se pravilno obira hmelj. Hotel jim je vstopiti v glavo, točno koliko milimetrov dolge peclje smejo puščati in kako morajo trgati. »Tedad pa sem mu jaz ponudil 100 din od merice iz svojega zaslužka, ako sam vsaj pol dneva obira hmelj tako, kakor nas uči. Kar sapa mu je zaprilo, zasukal se je in brez besed odšel. Porogljiv smeh razposajenih deklet pa mu je še bolj kuril pod nogami... Taka šema, od nas zahteva, da bi za 35 din obirali tako, kakor on sam za 100 dinarjev ne bi hotel...« je nazadnje zaključil pripovedovanje.

»Meni pa so se ti pobožni Savinjsčani zamerili — je tako povzel besedo drug fant. »Prvo nedeljo so nas silili k maši, jaz pa sem se izmuznil in šel obirat hmelj, zato pa opolnčan nisem dobil kosila. Drugo nedeljo pa sem šel raje v senco spat, toda kosilo sem si s tem kljub temu zaslužil.«

Ob tem pripovedovanju je 16-letna Lojzka močno zardela, bilo jo je neke v duši sram, da njen fant javno tako brezbožno govori. Drugače ga je oboževala, zakaj letos je končal predvojaško in zdel se ji je cel junak, le tako brezbožen bi ne smel biti. Kako rada bi ga pokarala, a si vpriči drugih ni upala, kajti med njima je šele pred dobrim tednom z vsem ognjem vzplamenela prva ljubezen in zaradi sramežljivosti je to hotela pred ostalimi prikrievati. Zato je bila vpriči drugih napram njemu povsem tuj, le srečevanje s pogledi in zardevanje jo je izdajalo...

»Koliko sta pa vidva zaslužila?« je nekdo vprašal fantiča, ki sta samozavestno korakala skupino. Bila sta kot dvoječka in sta še letos spomladi trgala hlače v šolskih klopih. »Tri in pol« — ponosno pove prvi. »Jaz pa stolaka več« — se pobaha drugi. »Samo ti si jih pri merjenju za celih 10 meric opet najstil, jaz pa sem svoje pošteno zaslužil — mu prvi oporeka...«

Od skupine se začne poslavljati starejša ženska, da bi se napočila proti revni domačiji pod hribom. Nasproti ji priiskaklja troje otrok. »Mama ali ste nam kaj kupili?« — jo zvedavo spračujejo. »Nič otročički,

ko je pa v Celju vse tako drago, bom raje kupila v domači trgovini ali pa pojdem ob priložnosti v Ptuj« — jih je tolažila, jim razdella zavojček sladkorčkov in vsakega posebej pobožala po razkuštrani glavici. Za otroci je prišel tudi mož, ki je teh 14 dni doma gospodinjil. Najprej se je zanimal, koliko je zaslužila. »Letos je bolj slabo, hmelj je precej rjav, zato sem nabrala dnevno največ do 17 meric, toda nekaj nad 7 jurjev pa vseeno je« — mu nekako opravičujejo pove.

»Enega jurja mu je utajila« — je nato povedala deklica, ki je obiralo v njeni skupini. Zatem začnejo, kakor je med ljudmi pač navada, to žensko opravljati, kako je lakomna na denar, kako se med obiranjem pogosto prepira in si vsako leto pomaga na ta način, da dobi za soobirača kakega novince, ki mu odredi obiranje na spodnjem koncu hmeljeve, sama pa prične pri vrhu, kjer je hmelj najlepši in ga kar smuka, potem pa listje izloči. Tako naberemo včasih do 20 celo 22 meric dnevno, njen nezkušen kom-

panjon pa največ 8 do 10.

Skupino pričaka na cesti priletna ženska in sprašuje, kje je njihova deklina, da je ni med njimi. Ko ji poveda, da je ostala tam, ker bo par dni še pomagala pri okopavanju repe, sklene roke in žalostno vzdihne: »Oh, doma bi jo pa tako rabili pri delu!«

Nato jim pride nasproti fant, nekam robato potegne vstran svoje dekline in že se začne zasliševanje. »Ti, kaj si ga pa tam toliko lomila, vse mi je znanol! Dekle je bilo za trenutek zaprepasčeno, a se ji je hitro povsnetilo, da mu je najbrž kate-ri njenih teknic od tam kaj pisala, vendar mu je usekala nazaj: »Če se tako bojiš zame, bi bil lahko šel z nami obirat, saj sem ti prigovarjala, če sem pa včasih šla na ples, mislim, da to ni nič takega, saj tudi ti nisi tak svetnik.«

»Nič takega praviš, ali misliš, da ne vem kake ste deklince tam? Pri vojakihi so mi fantje iz Savinjske doline dovolj pri- povedovali kako obilo pašo imajo takrat, ko pridejo iz vseh krajev brhke obiralke hmelja.«

»Če verjameš tem čenčam, pa kar verjemi, jaz zase sama odgovarjam in s tabo nimam nič več, da veš...« Iztrgala se mu je in naglo odšla za ostalimi. Skočil je za njo, še sta se nekaj časa prerekala, dokler se nista slednjič pobotala in se izgubila v večernem mraku...

Tudi ostali so se pelagoma porazgubili po domovih, raztresenih po strmih bregovih...

Tako se vračajo, vsak s svojo zgodbo, veseli, da so v tako kratkem času zaslužili skoraj več kot doma celo leto z dni-narjenjem. Do krvi oguljeni prsti in druge nečistoče so hitro pozabljene, saj je obiranje hmelja posebno za mladino vsako leto prijetno doživetje, polno dogodivščin, veselja in kar je najvažnejše, nudi lep zaslužek. Tako se vsako leto vračajo na svoje revne domove — v enolično vsakdanost. Prebijati se je nekako treba skozi življenje, tako je pač usoda precejšnjega števila ljudi, ki žive na prenaseljenih in skopi zemlji gornjih Haloz.

Fideršek Franc

Se nekaj dni nas loči od jesenske setve. Sedaj je že čas, da pomislijo kmetovalci na vse tisto, kar je v zvezi z jesensko setvijo najvažnejše, da bi svoje pridelke čim bolj povečali. V tem pogledu je gotovo največje važnosti pravilna obdelava ter gnojenje, kakor tudi seveda najboljše seme. Vendar niti vse to še ne zadostuje. Seme mora biti razkuženo in ob pravem času spravljeno v zemljo. Tudi v tem pogledu se napaka lahko grdo mašuje.

Okrajna semenska služba je zagotovila letos okrog 12 vagonov prvovrstnih semen pšenice, rži in ječmena. Od pšeničnih sort je na razpolago U 1, Bavarska kraljica, Tasilo, od rži pa Tirnavska in Pethus, od ječmena Verter in Peragis. Kmetijske zadruge kot osnovni faktor v pospeševanju kmetijske proizvodnje naj posredujejo ta dobra semena kmetovalcem, ti se pa naj na zadruge v tem pogledu tudi obračajo. Setev je pred durmi, vendar okrajna semenska služba še ni prejela kakšnih večjih naročil odbranega semena.

Se nekaj besed o gnojenju ozimnam:

Gnojilni poskusi kažejo veliko umestnost gnojenja z umetnimi gnojili. Na lahki zemlji se najbolje obnesejo mešana dušična, kaljeva in fosforova gnojila. Na težki zemlji gnojimo samo s fosfati, na srednje težki zemlji pa dajeta največji učinek dušik in fosfor. Zelo uspešno se je pokazalo kombinirano gnojenje: hlevski gnoj — mešano umetno gnojilo. Hlevski gnoj se zaorje, umetna mešanica pa se potrese po surovi brazdi ter dobro zavlači. Tako pripravljeno njivo lahko čez dva ali tri dni zasejemo z dobrim in očiščenim ter razkuženim semenom.

Na splošno veljajo za dobre setev sledeče resnice:

- 1) pridelok in kakovost žita sta odvisna od predposevka, obdelovanja in gnojenja;
- 2) pridelok in kakovost se povečata z dobro obdelavo in z gnojenjem;
- 3) apnenno-dušikove mešanice je treba potrositi pred oranjem, ali pa na surovo brazdo, v prvem primeru lahko sejemo takoj, v drugem pa šele čez dva ali tri dni;
- 4) kjer je zemlja propustna, se naj gnojil z umetnimi gnojili v dveh obrokih, ker tako rastline gnojila bolje izkoristijo;
- 5) plevel je treba uničiti že jeseni ali spomladi z različnimi herbicidi, ali z neoljenim apnenim dušikom (100 kg na orali);
- 6) na močno pognojeni njivi sejemo redkeje, da žito ne bi poleglo.

KDAJ OBIRAMO SADJE?

Zaradi obiranja in kletanja zelenega, nezrelega sadja, jabolk in češkelj, nastaja čisto škoda. Postavlja se vprašanje, kdaj je sadje zrelo za obiranje? Razlikujemo trgovsko zrelost, drevesno zrelost in užitno zrelost sadja. Trgovsko zrelo je sadje tedaj, ko ugotovi trgovina, ki mora neko vrsto in sorto sadja odpremiti, da pride kupcu v roke v takem stanju, ko ima najboljši izgled in okus. Sadje, predamo kupcu v takem stanju, bo imelo najvišjo ceno. Sadje, ki ga kupec dobi pre zgodaj ali prepozno, lahko izgubi na ceni, verjetno izgubi trgovsko vrednost sploh. Saj ni malo primerov, da se sadje transportira z velikimi stroški, tudi višjimi kot je odkupna cena sadja samega, na tržišče, ki pošiljajo zavrne. Prevoza do prodajalca taka pošiljka več ne prenese, ali pa je ta predrag. Taka pošiljka gre v predelavo ali na gnoj. Kdo ima sedaj od tega koristi? Trgovska mreža mora take primere vkalkulirati v svoje stroške in ceno naslednjim dobavam primerno zvišati, sicer podjetje propade. V takih primerih je dovoljeno in nujno, da plodove oberemo pred drevesno zrelostjo.

Glavno obiranje sadja pade v njegovo drevesno zrelost. Drevesno zrelost spoznamo po tem, da prično zreli plodovi odpadati, a ostale pa z lahkoto z nepoškodovanimi peclji vred odtrgamo od rodnega lesa. Barva ploda, ki je navadno travno zelena, se spreminja v prijetno zeleno-rumeno in rdečkasto. Drevesno zreli plodovi dobivajo svoj prijetni vonj in mastno prevleko.

Poletne in jesenske sorte obiramo v presledkih, zlasti hruške. Obiramo najprej najlepše jembike, nimajo pa stanovanja točkovanega po komisiji uprave stanovanjske skupnosti, še manj pa da bi bile na zakoniti podlagi sklenjene stanovanjske pogodbe med hišnimi lastniki in najemniki. Tako še danes lahko zunaj na terenu ugotovljamo, da obstaja med privatnim lastnikom stanovanjske hiše in najemnikom materialno obračunavanje najemnine oziroma čisto ofersko razmerje, kljub temu, da je že precej časa minilo odkar je bil sprejet zakon o odpravi viničarskih in podobnih razmerij. V zadnjih treh mesecih se opaža, kolikor se je stanovanje kjerkoli izpraznilo, da so se vanj vselile stranke brez odločb oz. odobritve stanovanjske komisije. V nobenem primeru stanovanjski organ ni zoper samovoljno vselitev ukrenil ničesar, da bi zaščitil zakonitost. Obč. LO bo vsekakor moral ukreniti vse, da se bodo spoštovale pravice družbenega organa in da se v najkrajšem času odpravijo navedene pomanjkljivosti. Stanovanjski komisiji pa je treba vsekakor pustiti pravico do odločanja v zvezi z dodeljevanjem stanovanj in se ne vmešavati v njeno pristojnost.

V nedeljo, 9. 9. 1956, vsi na otvoritev gostilne Tobias v Pacinju!

Pripravljena je dobra kapljica, čevapčiči in gibance.

Vljudno vabljeni

vidno zrele plode, drugič zopet po tem merilu in končno ostane, ki še spada med namizno sadje. Vse črno, nagnito, krčljivo in slabo razv. sadje, ki v trgovini nima primerne cene, se z drevesa otrasa in porabi za predelavo. Čas obiranja med posameznimi roki je lahko 5 ali več dni, da razredčeni plodovi lepše dozori in se še odebili-jo.

Prezgodaj obrani plodovi ne morejo razviti vseh dobrih lastnosti, meso ostane trdo, repnato in močnato, njegova trajnost je omejena. Zlasti pri zimskih sortah je čas obiranja važen za kvaliteto in dobo trajnosti. Sadje najbolje obiramo z roko. Zbiranje obranih plodov v vreči je napačno. Kajpoma plod lepo previdno obrati, nato ga v vreči drgniti in stiskati. Plod mora iz roke v obloženo kosaro, od tam v zaboj. Zaboje spravimo v klet ali takoj do odkupnega centra. Prevozi v koših in krupah, četudi so obložene s slamo, predstavljajo vedno nevarnost za sadje. Kdaj bomo letos obirali jabolka?

Glavno pravilo za drevesno zrelost odreja lega zemljišča, kjer drevo raste. V splošnem so plodovi na drevesih vrh hriba in na južni strani prej zreli, kakor v nižjih legah, na zapadni in severni strani pobočja. So tudi primeri, da neko drevo iste sorte na istem položaju dozoreva prej kot sosedno drevo. To so individualne lastnosti posameznega drevesa, kar je upoštevati pri obiranju le, če je razlika v zorenju vidna.

V splošnem ločimo poletne sorte, ki so letos že obrane, nato jesenske in zimske sorte. Med jesenske sorte jabolk, katerih obiranje se razteza od začetka septembra tja do polovice oktobra, spadajo: car Aleksander, grafenštajn, jes. kalvil (malinovka), prinčeva jabolka (škroboči), rjava jesenska reneta, gdanski robač, prižasti kardinal.

Zimske sorte, ki jih obiramo šele po 1. oktobru, so: rumeni žlahtnik, landsberšké renete, rdeči devičnik, rdeči zimski kalvil, rumeni Rihard, beli rožmarin, ananas, bismark, koks oranžna reneta, rumeni befler, rdeči štetinec, tafelček, damasonska reneta, ontario, blenhajmska reneta, beli zimski kalvil, ribstonski peping, boskopski kosmač, kanadka, sevniška voščenka, škrlatasti kuznot, bojtkova jabolka, zeleznikar, baumanova reneta, kaselska reneta, krivopecelj, bobovec in druga.

NAJDAJŠJA BRZOJAVKA NA SVETU

Najdaljši telegram na svetu so poslali državljani Alabame (v ZDA) predsedniku Roseveltu kot čestitko za rojstni dan leta 1934. Bil je 400 metrov dolg, podpisanih pa je bilo 41.000 oseb. Da so ga prenesli predsedniku ZDA, so ga tipkali 19 ur na najmodernejšem telegrafskem aparatu Združenih držav. Stal je 321 dolarjev (kakih 200 tisoč dinarjev).

Približno po sestavljenem vrstnem redu navadno zorijo.

Obiranje najbolj znanih sort, kot so: herbertova reneta, landsberška reneta, lebel, zlata parmena in letni mošancel, naj bo po 15. septembru.

Dočim obiramo: ribstonski peping, baumanovo repeto, carjevič, rožmarinko, batulenko, bojtkovo, čebulenko, zeleni štetinec po 1. oktobru, vse ostale pa šele po 10. oziroma 15. oktobru, kot to presojamo po vremenu, da nas zima ne prehití.

Posebno pozornost je treba posvetiti začasnim in trajnim skladiščem za sadje. Provoznična skladišča za nekaj dni ostanejo večkrat za potrebe daljšega skladiščenja. Tako skladiščenje povzroča lahko mnogo škode. Bodimo s skladiščem sadja previdni, skladišča dobro očistimo in zavaruj-

mo pred mrčesom, tatvino in mrazom.

Pri obiranju, sortiranju in prevozu sadja bodimo natančni. Samo kvalitetno sadje, brez kaparjevih pik in škrlupastih krast ima dobro ceno. N. F.

Pes - naš pomočnik

V težkem boju za obstanek je človek zaznal, da opozarjajo živalske vrste druga drugo na nevarnost. Videl je, da imajo okrog njegovega bivališča podočji se ter od njegovih ostankov hranenci se psi dar, da opazijo zgodaj pretečo nevarnost in da celo v spanju kažejo večjo budnost kot on, ki se je razvijal v gospodarja zemlje. Zato jih ni odganjal od sebe, ampak jih je

skual navezati na sebe ter se pridobivati iz zaupljivejših ali iz mladčev koristnega čuvaja ali spremljevalca.

Pes se je prilagodil pogojem človeškega življenja tudi glede hrane in gre s človekom v največji mraz in v največjo vročino. Ni samo najstarejša, ampak tudi najbolj razširjena domača žival. Odnos do človeka je bolj zaupen in tesen kot pri drugih živalih. Pes skuša z lajanjem razodeti svoja čustva človeku, na katerega se je navadil kot nobena druga žival. Druge živali grede po opravljenem delu vsaka na svoj prostor, v hleve in kletke, pes pa gre s človekom v hišo in med družino in je vedno pri njej ter je, lahko bi rekli, hišna žival.

Da bi dosegla uporabljivost psov čim višjo dovršenost, so se ustanovila po vsem svetu društva z nalogo, da pospešijo in vodijo rejo čistopasemskih psov. V Mariboru obstoja Klub ljubiteljev športnih psov, ki ima tudi v Ptuj svoje članice. Že lani je pričel s sistematičnim šolanjem športnih in službenih psov kot so šarplanec, čista domača pasma, ki jo omenja Valvasor že leta 1689 v svojem delu »Slava Vojvodine Kranjske«, nemški ovčar in boksar, airedale, rotvajler in drugi. Za vzgojo vlada med ljubitelji veliko zanimanje, ker so pokazali učenci prav lepe uspehe. Solanje se vrši brez vsakega kaznovanja na humani način, kar pes kot človekov prijatelj tudi zasluži.

Klub bo nastopil v nedeljo, 9. t. m., s četveronožci na stadionu Drave ob 16. uri, katero prireditel si bodo Ptujčani gotovo ogledali.

TO JE SPOSOBNOST

Istovčasno pisati z obema rokama, to je nekaj nevsakdanjega. V londonskem Hyde parku vidijo mimoidoči vsak dan sedeti možakarja, ki je vsak čas pripravljen, pisati z levo roko angleški in z desno francoski tekst, če se najdeta človeka, ki sta mu pripravljena diktirati.

ATOMSKA ENERGIJA TUDI ZA PREDELAVO NAFTE

Poskusi neke znane ameriške petrolejske družbe so pokazali možnosti za uporabo atomske energije pri predelavi nafte in njenih proizvodov. Baje so že pridobili manjše količine bencina in drugih naftnih proizvodov s pomočjo obsevanja z gama žarki.

Ti poskusi bodo mogoče pomagali, da bodo rafinerije lahko delale, ne da bi se posluževale visokih temperatur, ki dosegajo včasih tudi 538 stopinj.

preusmerjen iz smeri Maribor-Zagreb preko Vidma pri Ptuj, čez Okič do Borla, ali pa preko Ptuj—Spulje in Ormož in Varaždin.

Brod za lokalni promet v Gajevcih pa je tudi primerno opremljen.

Kakšne znake si neki le želi neznan avtor omenjenega članka? Večo

Ormož

Svet stanovanjske skupnosti, ki je bil izvoljen v mesecu februarja t. l. se je pred nedavnim sestal k svoji prvi seji. Vse od izvolitve pa do nedavnega je uprava stanovanjske skupnosti vodila stanovanjsko politiko brez svojega predstavnškega organa. Svet stanovanjske skupnosti bi moral ob izvolitvi sprejeti za letošnje leto proračun dohodkov in izdatkov, kar pa ni storil. Prav tako ni bil po navedenem organu potrjen zaključni račun za leto 1955. Ne samo, da so kršene pravice sveta stanovanjske skupnosti v navedenih dveh primerih, temveč si je Obč. LO Ormož prilastil pravico, da je za šefa stanovanjske uprave imenoval uslužbenca brez predhodne soglasnosti navedenega organa. Tako je po dveh letih, odkar je bila izdana uredba o upravljanju stanovanjskih hiš nereseno vprašanje najemniških razmerij med lastniki stanov, hiš in najemniki v 4 priključnih bliših Ob. LO — občini Ormož. Mnogo je primerov, da stanujejo delavci KG v hišah SLP in do danes nimajo sklenjenih stanovanjskih pogodb, še manj pa, da bi iste bile registrirane pri upravi stanovanjske skupnosti. Kmetijska gospodarstva si še danes lastijo pravico upravljanja nad stanovanjskimi hišami, kjer stanujejo njihovi delavci, katerih uprave tudi pobirajo najemnino. Mnogo je primerov, da imajo privatni lastnikina-

Škopano slamo

kupuje Pletarna z. o. j. Ptuj

Andrej Kovač, bibliotekar.

Ptuj in okolica v pesmi in povesti

(Nadaljevanje)

Ker smo že v Slovenskih goricah, jo mahamo kar iz Ključarovec po položnih slemenih, skozi žlahtne vinograde in bu-

Božidar Flegerič

kove gaje, preko Ivanjkovske doline in Miklavčevskega dola tja do Boifenk na Kogu, kjer je zadnje domovanje ljudske pesnika in pisatelja Božidarja Flegeriča (1841—1907). Na nagrobnem spomeniku beremo, da počiva tu »večni popotnik Slovenskih gorice«. Izpolnila se mu je zadnja želja, da je našel svoj poslednji dom med zelenimi trtami prelestnih goric:

Ko bom svetu rekel: srečno!
Ter oči zapri na večno,
Najte groba mi kopati,
Trupla k drugim truplom
dajti.

K trsu mene položite,
Z menoj trsu pognojite,
Ki rodi za domovino
Močno, sladko, zdravo vino...
(Zora 1872)

Ta nemirni ljudski poet ormoško-ljutomerskih goric se je rodil v Vodranjih pod Kogom, ob cesti proti Središču, kot nam pove tudi spominška plošča, vzidana na njegovem domu. Mož je bil za te kraje zanimiv pojav, saj je obvladal nič manj kot sedem jezikov. Kot klasični filolog je služboval nekaj časa na gimnaziji v Osijeku, kjer pa je bil v letu 1871 kot preveliki ljubitelj vinske kapljice odpuščen iz službe. Nato ga je privela pot v Ptuj, v pisarno znane advokata in narodnjaka dr. Alojzija Gregoriča. Tudi tu je vzdržal samo nekaj tednov, potem pa je potoval po Slovenskih goricah brez prave zaposlitve, res pravi »večni popotnik«.

Valovite ormoško-ljutomerske gorice, ki slove že od nekdaj po izvrstni kapljici, so dale našemu pesniku obilo hvaležnega gradiva za njegove priloznostne pesmi:

Krasne vinske glej gorice,
onđi moj je dragi dom,
v brambi svete je pravice
v last ne dam sovražnikom.

Kot pesnik je Flegerič prvič nastopil v mariborskem dijaškem almanahu »Lada« l. 1864. Pesniški zbirki iz leta 1871 je dal značilen naslov »Jek iz gorice«. Cikl sedemindvajsetih ele-

Naslovna stran Flegeričevih pesmi z njegovim lastnoročnim podpisom

gij z naslovom »Iz krčevinskih potočnic« pa je izhajal v »Slovenskem svetu« v letih 1890 do 1898. To je nekaka lokalna kronika političnih in prosvetnih dogodkov. (Primerjaj Anton Kosi: Božidar Flegerič. Zivljenjepis in pesmi. Maribor 1913 in Slovenski biografski leksikon I.)

Nas zanimajo predvsem njegove »Grajenske pesni« iz leta 1880, saj živirajo iz naše najbližje okolice. To je drobna (6,5x9 cm), malo komu poznana knjižica, kjer je natisnjenih 200 preprostih kitic, po štiri vrstice.

»Pozabljeni verz iz leta 1880 so bili spisani ob mirni potočni vodi, pod vrhami, z razgledom na travnike in vinograde, ki so se razgajali soncu.« (B. Boriko: Deseti brat Slovenskih goric, Jutro od 25. II. 1926.)

Pobudo za te pesmi mu je dala njegova neuslišana ljubezen, kot nam pove posvetilo: V ranem jutru radosten veselo A(n)ki B(ožidar) nasproti kltice — dober dan!

»Pesnik, ki je sanjaril ob potoku, je bil sam neznan in tih kakor potok med vrhami in njegove bolesti so bile vlažne kot potočnice. Ljubil je dekle, ki se je igrala z njegovimi čustvi in je zaupal ljubezni valikom Grajene.« (B. Boriko.)

1.
Ozka plitva voda,
Oj Grajena mila,
Meni v točnem srci
Radost si rodila.
Radost si rodila.
Ko v pomladi ptice
V gozdu se glasijo,
Meni sedaj v srci
Pesni se rodijo.

Kraj Grajene male
stoji kočica mala,
in v tej malej koči
biva deva zala.

Kar za boleznika
dobro je zdravilo,
to je zame deva,
tvoje lice milo.

V verz, krasostasne
deve na Grajeni,
mnogim srčno milo,
drage tudi meni.

Vse krvi slovenske,
al' za drage, svete
domovine srečo
zelo malo vnete.

V naslednjih kiticah spodbuja pesnik grajenske mladenke k večji narodni zavednosti in ljubezni do slovenskega jezika ter jih svari pred tujci. Tudi svoji nedosegljivi izvoljenki naroča:

Goji rodoljublje,
ko boš žena mati,
nikdar pa od tujstva,
naj zavestj datj.

Pesnikove misli romajo še dalje na Balkan, kjer se Slovani bore proti turškemu nasilju. Toda naši ljudje so še nezavedni in nimajo smisla za te osvobodilne boje slovanskih bratov:

Vaše rodoljublje
polna čaša vina;
mastna vam pečenka
sladka domovina.

Toda vse kopnenje za dragim bitjem in svetli načrti z »izvoljeno devico« so bile le kratek sen, iz katerega ga je vzbudila kruta resničnost:

Soince slednje žarke
spušča na Grajeno,
a jaz tožen gledam
vodo razsvetljeno.

Čemu so solčni žarki
dalje od Grajene
tam beži bolj sladko
upanje od mene.

In končno se pesnik resignirano poslavlja od svojega vzora:

Zbogom moja draga,
zbogom mi Grajena!
Tožen vama kltice
pesnik brez imena.

Grajenci so sploh lahko ponosni, saj jih že znameniti potujoči pesnik (trubadar) iz 13. stoletja Wolfram iz Eschenbacha na Bavarskem omenja v »Parsivalu«, najpomembnejši epski pesnitvi nemškega srednjega veka, ki jo sestavlja nič manj kot 25.000 verzov! Parsi-

val je nastal iz francoskih virov, kjer so opisane dogodivščine viteza tega imena. Na svojem potovanju je prispel ta junak tudi v naše kraje, Rogatec, Celje in v okolico Ptuja. Dospel je do samega ptujskega mesta, ki ga pa zamenjuje s Hajdino (Gardin). Leži pa to mesto tam, kjer se Grajena (Greian) izliva v Dravo (Trá), ki vsebuje zlato (diu selbe stat lit aida, dá diu Greian in die Trá, mit golde ein wasser, rinnet). Bolj znana je Wagnerjeva opera s tem imenom.

Tudi v najnovšem času je pisatelj — domačin z Grajene — ovekovečil svoje rojake, ki pa, kot se dozdeva, niso preveč navdušeni nad to počastitvijo. O tem romanu, ki se odigrava na grajskih livadah, pa bomo slišali pozneje.

Razstava slikarjev-amaterjev v Kidričevem

Zanimivo je, kako je zrastle zanimanje za likovno izražanje tudi med delavskim slojem. Kulturno umetniško društvo »Svoboda« v Kidričevem izpolnjuje svojo kulturno vzgojno nalogo z vidnim uspehom. Ta razstava, ki so jo priredili amaterjski slikarji, kaže že lep napredek. Človek ne bi verjel, koliko lahko ustvari prizadevanje, volja, vnema in ljubezen do lepe stvari. Kajpada ocenjujejo to dejavnost z ne tako strogim merilom. Kaže pa, da je med njimi nekaj prav dobrih slikarjev, ki obetajo še lep razvoj. Da posebej omenim Artenjaka, ki ima že svoj lasten izraz. Škoda, da ni mogoče nuditi njemu kakor tudi drugim bolj strokovno izobrazbe. Seveda ne bodo vsi postali umetniki, je pa že veliko, da se zanimanje za likovno izražanje in razumevanje za umetnost sploh počivi tudi med našim delavskim slojem. V tem oziru vsa čast in priznanje sli-

karjem-amaterjem v Kidričevem. Zdi se mi, da kulturno-umetniško društvo »Svoboda« v Kidričevem v polni meri izvršuje svojo hvaležno, čeprav težavno nalogo. Na vsak način je treba tem ljudem pomagati z vsaki sredstvi, še posebej pa z nasveti, da se njihova dejavnost še bolj izpopolni, da bo počasi umetnost delež vseh, posebej še delavca, kajti umetnost oziroma lepota človeka oplemeniti.

Naj vedo, da njihovo delo spremljamo z velikim zanimanjem in lahko od nes vedno pričakujemo tudi strokovno podporo. Upamo, da to ni zadnja njihova razstava. Bilo bi pa želeli, da jih posnemajo tudi drugi delavci-člani »Svobode« v naših industrijskih središčih, pa tudi v večjih krajih, prav posebno pa v Ptuj, v starem zgodovinskem mestu, ki ima vse polno kulturnozgodovinskih in prirodnih lepot. Janez Mežan

Mohorko obsojen na smrt z ustrelitvijo

V ponedeljek, 3. septembra t. l., je bila pred 5-članskim senatom okrožnega sodišča v Mariboru obravnava proti Janezu Mohorku, strežniku minoritskega samostana v Ptuj, ki je, kot smo že pisali, v noči od 2. na 3. avgust t. l., s sekiro načrtno umoril spečega gvardijana Alojza Goloba in ogradil samostansko blagajno. Obravnava, ki se je začela dopoldne ob 8. uri, je trajala do 21. ure zvečer, ko je predsednik senata dr. Ivan Dolinšek objavil sodbu, ki spoznava Janeza Mohorko krivim načrtnega, zahrbtnega umora gvardijana Alojza Goloba iz koristoljubja in izreka zanj smrtno kazen z ustrelitvijo.

Zanimanje za razpravo

Pred vrati sodne dvorane v zgradbi v Mariboru se je pred začetkom razprave in tudi pozneje gnetlo veliko ljudi, predvsem iz ptujске okolice, ker v razpravni dvorani ni bilo prostora za vse, ki jih je zanimal potek razprave in obsodba obtoženega Janeza Mohorka. V prednjih dveh vrstah za poslušalce so posedli novinarji dnevnega tiska in radia iz Slovenije in sosedne Hrvaške, mariborski škof dr. Maksimilijan Držičnik in njegov tajnik, Golobovi in Mohorkovi sorodniki, v ostalih klopih pa ostali.

Na zatočni klopi je negibno sedel obtoženi 22-letni Janez Mohorko in srepol zrl v tla pred se, ko je tožilec Gojmir Jelenc počasi in razločno čital obtožnico.

Ptujska kronika

27. septembra 1908. Ze v letu 1873 so se zastopniki mesta Ptuja posvetovali na Dunaju zaradi izvedbe železniškega načrta Radgona — Ptuj — Rogatec, 7. maja 1906 je ustanovni odbor za gradnjo lokalne železnice Purkla (sev.-zap. od avstrijske Radgone) — Ptuj — Rogatec dobil od železniškega ministrstva dovoljenje za tehnične priprave te proge. Odbor se je obrnil na vse zainteresirane občine zaradi denarne pomoči.

27. septembra 1908 je vodil državni poslanec Miroslav Ploj veliko železniško zborovanje v Ptuj, kjer se je večina izrekla za traso: Purkla — Lenart — Ptuj — Rogatec. Proti je glasoval samo zastopnik Radgone dr. Kamniker, ki je zastopal želje svojega mesta, da bi naj nova proga šla preko Radgone. Ta normalna proga naj bi bila le odsek direktne zveze med Dunajem in Splitom, s katero bi se skrajšala vožnja za 15 ur. Na tem zborovanju so poudarjali gospodarsko, politično in vojaško važnost te proge, ki bi bila najkrajša zveza med Dunajem in dalmatinskim Primorjem.

Razne naše občine so se zelo potegovale, da bi potekala nova proga skozi njihovo območje. Tako je Sv. Urban (Desternik) zaprosil, da bi se železnica gradila skozi to občino, tako da bi bila postaja v Dolču. Proga bi šla po tej varianti namesto po Pesniški dolini ob potoku Rogoznici in skozi vas Rogoznico. Ta načrt pa so merodajni činitelji zavrnili. Tudi Breg si je želel malo postajo, kar pa se ni upoštevalo že z

co ter njeno obrazložitve. V dvorani je bila popolna tišina, saj so hoteli vsi slišati vsako obtoženčovo besedo. Kljub močnemu ogorčenju nad obtožnim Mohorkom so se vsi vzdržali vsakih motenj razprave. Le večsah je zašumelo po dvorani, najbolj pa, ko je predsednik senata pokazal sekiro in ko se je obtoženi zapletal v protislovoja.

Mohorko se je kesal

Na vprašanje predsednika senata dr. Dolinška, če je Mohorko razumel obtožnico, je komaj slišno pritrdil in dodal, da se kesu. Težko ga je bilo slišati do konca dvorane, zlasti ker ni ozvočena. Po pripovedovanju o

življenju od rojstva do dneva zločina je kazalo, da njegovi okolici, botri in ostalim sorodnikom pa tudi samostanu ni uspelo nadoknaditi zgodaj umrlih staršev in pravične ter krepke roke, ki bi ga spravila na pot marijivih in poštenih ljudi. Kot je pravil obtoženi Mohorko, je od najnežnejših otroških let dalje težko živel. Pri botri, pri polbratu in pri drugih kmetih, kjer je bil krajši čas, so bili spočetka dobri, pozneje pa so postali kruti, zadirni in skopi, da si ni mogel ničesar pripraviti. Zdal si je hotel kupiti eno in drugo, pa je premašlo zaslužil, zlasti do odhoda v vojsko. Ni imel prijatelja, ved-

no v samostanu opazili in sam je padel na Janeza Mohorka.

Ropa bi bil osumljen, umora pa ne

Na predsednikovo vprašanje, zakaj se je odločil iz želje po denarju za tako zahrbtno umor, ko pa je lahko prišel do denarja in bi ga tudi lahko izmislil, je Janez Mohorko zmignil z rameni in odgovoril, da ga je zato sklenil umoriti, ker je bil prepričan, da tega on ne bo osumljen, če pa bi samo oropal denar, bi gotovo sumil njega. Ob neki priložnosti je videl v predalu Golobove miznice okrog 40.000 din. Tega ob zločinu ni vedel, koliko tisočakov je v predalu, čigar ključ je črval gvardijan Golob. Odkar si je mesec dni pred dogodkom spravil na omara pri vratih gvardijanove sobe sekiro in je sklenil, da ga bo umoril, je čakal ugodno priliko, da ga bo pokojni Golob z zmerjanjem tožilo razjezil, da ga bo lahko s sekiro po glavi. Kot je trdil, se je tako razjezil 2. avgusta zvečer, ko ga je pokojni Golob očel zaradi nekega dekleta, ki ga je odpeljal do Rogoznice s kolešom. Ta večer je načrt tudi izvršil, izrabil čas, ko se je gvardijan Golob umival, zlezel pod njegovo posteljo s sekiro v rokah in tako skrit počakal, da bo žrtev zaspala in je potem 5-krat udaril s ostrim robom po glavi, ga pokril, v sobi vžgal luč, vzal ključ, odklenil predal in iz njega vzel 160.000 din. Vse njegovo početje, od prvga do zadnjega, kot je bilo opisano v preiskavi, je potrdil tudi na razpravi in po njegovem zadržanju se je videlo, da je ostal enako hladen na razpravi kot je mogel biti pri zločinu esmem.

Tožilec, predsednik senata in branilec ex offio dr. Winterhalter so stavili obtoženemu Mohorku vrsto vprašanj in ko je Mohorko na vsa vprašanja odgovoril, je vse kazalo, da je sklenil gvardijana Goloba umoriti in potem oropati denar.

Aparat za odkrivanje laži

V dvorani je nastal šum, ko je obtoženi Mohorko pojasnjeval senatu, zakaj takoj ni priznal preiskovalnim organom, da je on morilec gvardijana Goloba. Mislil je, da bo z lažmi prodir in da bo ostala krivka na kom drugem, vendar je potem vse priznal, ko so preiskovalni organi prinesli aparat, ki pokaže laž. Kmalu je bilo vsem na razpravi jasno, da gre za svetovno znani pripomoček preiskovalnim organom. (Reakcija živcev na laž in resnico.) Ko se je Mohorko prepričal, kako zaniha kazalec na tej napravi, ko se je zlagal in da je miren, ko je govoril resnico, je začel govoriti, zakaj, s čim in kdaj je umoril gvardijana Goloba in kam je skril sekiro, ter denar.

Ze med dopoldnevnim zaslišanjem obtoženca Mohorka je bilo na dani, da je Mohorko do podrobnosti skoval načrt umoriti gvardijana Goloba, se polistiti denarja in ga porabiti za lastne potrebe.

Popoldnevno nadaljevanje obravnave z zaslišanjem prič Petra Genšoviča, Glavača in redovnika Vesiliga, Angele Čebek Alojza Mohorka in drugih.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Rekonstrukcija zločina: tako je Mohorko vzel denar iz predala.

no veliko dela, premalo prostosti in primerne družbe.

Vsega je imel premalo

Leta 1951 je bil sprejet za delavca v ptujski minoritski samostan, kjer se je spočetka dobro počutil, čeprav je zaslužil le 1600 din in preskrbo. Podroben je bil patru Golobu, ki je bil samostanski ekonom. Nekaj časa je bilo dobro, pa ne dolgo. Na predsednikovo vprašanje, zakaj je začel sovražit gvardijana Goloba, ki ga je spravil v samostan in ki je zanj tudi v času vojaškega roka mnogo žrtvoval s poslanim denarjem in paketi, je Janez Mohorko dejal, da nikogar v samostanu ni bolj sovražil kot gvardijana Goloba, ki mu je dal premalo plače (3500 din in preskrbo), mu dajal vedno veliko dela, mu omejeval svobodo, ga silil k verskim obredom in podobno, zlasti pa mu ni pustil družiti se z dekletji. Zamrzil pa da ga je zaradi medsebojnih odnosov, ko ga je začel gvardijan Golob otipavati in spolno dražiti, kar da se je pozneje tedensko ponavljalo.

Nadaljnje spraševanje obtoženega je pokazalo, da si je Mohorko zamislil, kako si bo nakupil radio, kolo, plašč in drugo ter pohištvo. Ker je imel premalo svojega denarja, je prišil sestro, da mu je izplačala dediščino, ter je za ta denar kupil radio, od gvardijana Goloba si je sposodil 16.000 din, da je kupil kolo. Želja, da bi si čimprej spravil še plašč in pohištvo, ga je morila, da je začel ob posravljanju stikati po predalih, kjer je imel gvardijan Golob spravljene denar in od časa do časa tudi tam izmaknil petdesetaka ali stotaka. To

ej.

Po vrhovih Prokletij in ravninah Kosmeta

Prof. Ivan Arhar:

Jutro je. Teško je vstati, a treba je na pot. Se kratek jutranji sprehod po mestu in že se vozim z avtobusom po dokaj lepi cesti mimo vasi Mušutište (s staro cerkvijo iz začetka 14. stol.) proti Savi Reki tja do vasi Stimiže, koder je križišče: na desno proti Uroševcu in naprej v Sikopje, na levo proti Pristini, središču Kosmeta, kamor sem namenjen. Dolgo časa je lep razgled na Prizren in njegovo ozadje, posebno ko se začne cesta dvigati v številnih zavojih na planoto, poraščeno z nizkim hrastičjem.

Navzdol se vozimo med bregovi. Razgleda ni nobenega. Dolgočasno vožnjo mi krajša z zanimivim pripovedovanjem sosed, domačin, glasbenik, v službi naprištinski radijski postaji. Mnogo je bil po svetu in tudi Slovence dobro pozna. Kar lepo se razumeva.

V Stimižu zavijemo na levo proti Pristini. Zanimja me znamenita bifurkacija Nerodimke, ki je tu blizu nekje, toda potem bi morali na desno, proti Uroševcu. Že smo v Lipljanu (znameniti Ulpani iz rimskih časov; ohranjena je tudi stara cerkev, zgrajena na temeljih še iz bizantinske dobe, sicer pa je iz 13. stol.). Tu je dom mojega tovariša, našega profesorja Vu-

čića. Sveto sem mu obljubil, da ga obiščem, pa bom obljubo prelomil, saj me čakajo še Gračanica, Pristina in Kosovo polje, zvečer pa moram že nazaj (rok za povratek bo v enem dnevu pretekel). Upam, da mi ne bo preveč zameril. Se nekaj kilometrov je do Lajplega Sela, kjer je odcep za Gračanico — zato tu izstopim. Ob cesti stojita dva nemška avtomobila. Potniki so izstopili in eden od njih ravno fotografira skupino bivših, značilnih za te kraje. Namenjeni so v Gračanico. Nekaj mi ne da, da bi poprosil, če lahko prisedem, čeprav mi še iz avtobusa glasno prigovarja voznik. Jezi me pa ta diskriminacija (kakor vedno, kadar se mi na potovanju primeri kaj podobnega).

Uro hoda je do Gračanice. Poljska pot vodi med bogatimi njivami koruze. Zdaj je svet drugačen. Nikjer nobenega drevesa, senca, ne vode. Sonce neusmiljeno žge. Se dobro, da ni dije. Pa tudi to se prestane in že sem zagledal sredi ravnine znamenito Gračanico. Okolice ni mogoče primerjati z ono Pečke patriarhalje ali celo Dečanov, pač pa je celo lepo urejen razsežen prostor neposredno okoli cerkve, ki ga omejujejo stanovanjski prostori in okusno izdelana ograja. 'Se bolj pa preseneča

sredi vsega tega samostanska cerkev sama, zgrajena v obliki križa s petimi kupolami; njena skladna arhitektonika uči na izredno; bogata je tudi notranjščina, zlasti so zanimive in umetniško močne freske, ki predstavljajo člane dinastije Nemanjičev. Tudi Gračanico uvrščamo med največje, najlepše in najbolj ohranjene spomenike srednjeveške Srbije. Zgradil jo je v prvi polovici 14. stol. kralj Milutin. Med obiskovalci je vpisan tudi maršal Tito.

V hladu pod obokom samostanskega hodnika me je prijazno sprejela čuvarica samostana, kateče nagubani obraz, postava in hoja izoričujejo, da je šlo mimo nje že veliko let in ljudi, in me je po lepi srbski navadi pogostila s »slatkičim«, nato pa še s skromnim obedom. Iz njenega pripovedovanja zvem marsikaj, pa tudi njo samo živo zanima od kod sem, kako živim, ali imam kaj otrok in če se z ženo razumeva — kar je po njenem mnenju najvažnejše. Nisem jo hotel razočarati, pa sem odgovoril malo olepšal. Po- kaže mi še znameniti kosovski bojar, ki je odevetel že v pozni pomladi; zdaj je imel samo še seme. Pripoveduje mi, da je zrasel iz krvi kosovskih junakov, da so njegovi cvetovi različne rdeče barve kakor tudi kri ni

pri vseh ljudeh enako rdeča, in da uspeva le na Kosovem polju. Očitno mi enega, češ naj ga ponese s svoji ženi. Skrbno ga hranim doma v spomin na znamenito Kosovo. Rad imam sredi vsakdanje stvarnosti take nekoliko otočne, čustvene spomine, ki so prepleteni z legendarno romantiko.

Iz Gračanice jo mahnem kar po bližnjici preko lepo obdelane, rahlo se dvigajoče planote proti Pristini. Proti vzhodu opazujem na vzpetinah, ki se iz- gubljajo na obzorju, rudarska naselja — okolica je namreč bogata z rudami. Vročina je neznošna, redka drevesa mečejo komaj malo skromne sence, tako da se mi kar moti v glavi. Že sem na vrhu in pred mano se razprostira v prostrani dolini med nizkimi bregovi Pristina — središče Kosmeta. Mimo obširnega gradbišča, kjer raste iz tal moderna bolnica, prispevam v mesto samo, ki leži ob vzhodnem robu Kosovega polja.

V popoldanski vročini si na hitro ogledujem to politično, gospodarsko in kulturno središče, ki ima iz srednjega veka za sabo bogato zgodovino, preteklost, ki pa ji tudi niso prizanesla poznejša stoletja turške oblasti in nadaljnega razvoja tja do druge svetovne vojne. Danes dokazuje s številnimi novimi ulicami, modernimi zgradbami in lepo urejenimi parki, da je tudi za to mesto prišla nova doba. Toliko je novega, da mešanica starega in novega napravlja skoraj malo neprijeten vtis — za sedaj med obema

ni prave harmonije. Kmalu pa bodo ostali stari le še okolica in zgodovinski spomeniki v osrednjem parku (carska džamija, aman in sahat-kula).

Mene pa zanima predvsem še zgodovinsko Kosovo polje. Čaka me še utrudljiva, dolga peš hoja tja in nazaj. Dobro je, da se dan že nagiba proti večeru. Spet jo urežem kar po bližnjici, v breg proti severozapadu. Pokrajina se lahko dviga. Polja so bogata, koruzna stebila rahlo šeleste v popoldanskem vetriču, ki zdaj pa zdaj zaveje preko planote. Na vrhu se mi polagoma odkriva razgled daleč tja proti severu, na prostrano Kosovo polje. Tu je najprej dobro ohranjeno Gazi-Mustanovo tulbe (grobnica), morda iz prve ali pa druge Kosovske bitke, v katerem sta po ustnem izročilu baje pokopana dva barjaktara, turški in srbski, ki sta padla v bitki. Malo naprej, kjer se vrh planote prevesi in se ta polagoma spušta v Kosovski ravnino, pa se dviga visok, veličasten spomenik iz veličih, kamnitih kvadrov, ki ga je l. 1953 (če se ne motim) postavila v spomin kosovskim junakom NR Srbije (prejšnji je bil še lepši, pa so ga menda za okupacije porušili). V notranjščini stolpa vodijo stopnice na vrh, kjer je s terase čudovit razgled na Kosovo, na bližnjo in daljno okolico. V kovinsko ploščo je vdelan relief, ki nazorno pripoveduje o poteku znamenite Kosovske bitke, ob straneh pa je še kratko pojasnilo v besedi. Kolikor utegnem, se počim, sicer pa uživam ob pogledu na prostrani svet, ki se koplje v žarkih zahajajočega sonca. V daljavi opazim tudi značilno obliko Ljubotena, za njim pa nejasne obrise Sar planine in tam proti zapadu vrhove Prokletij. Vesel sem tako lepega zaključka ture. Moram pa še kakaj 2 km dalje, kjer leži že v ravnini Muratovo tulbe, še

zelo dobro ohranjen mavzolej, postavljen najbrž kmalu po Kosovski bitki v spomin Muratu I., ki ga je ubila roka iz narodne pesmi že kar legendarnega junaka Miloša Obljaka.

Pot nazaj mi je že odveč, čeprav je večer čudovit. Do odhoda vlaka je še nekaj ur. Na vrtni terasi pred hotelom Kosnaja se opazujem živahno večerno vrvenje sredi mesta. Pot na postajo se vleče in vleče, ura odhoda kar noče priti. Končno je tudi temu čakavju konec in že se peljem z lokalnim vlakom proti postaji Kosovo polje, kjer je križišče na vse štiri strani.

Nočna vožnja z brzecem proti Beogradu ni prijetna. Telo in duh sta utrujena, vsaka malenkost me zdrži — seveda tega ne smem pokazati razigranim potnikom, ki se v noči od sobote na nedeljo peljejo nedeljskim dogodivščinam naproti. Še huje je v nedeljo podnevi, v neznošni vročini in natrpanem vlakom na vožnji iz Beograda proti Zagrebu. Ko pa že proti večeru zapelje vlak z ravnine ob Savi nad Zagrebom proti Brežicam in v savsko totesko proti Zidanemu mostu, zadiham kakor prerojen. Sedaj šele prav občutim — kljub vsem letopam, ki sem jih videl — svojo ožjo domovino Zelenje polj, travnikov in z gozdovi poraščenih bregov v vseh mogočih odtentkih preplavlja zlato zahajajočega, večernega sonca. Vmes pa se vrste že spokojna, tako domača naselja. Mrači se in svet okoli mene se polagoma izgublja v nočni temini. Utrujenost telo se mi prijetno sprošča v lahni dremavici. V duhu pa še vedno begam po prehojenih poteh. Kmalu bodo vse težave mimo, pozabljene, ostali pa bodo lepi, bogati spomini, predvsem pa zavest in občutek, da poznam svojo domovino še bolje in da jo imam zaradi tega še mnogo mnogo rajši.

Državna založba Slovenije v Ljubljani

na bogato zalogo sodobnih učnih pripomočkov, učbenikov, šolskih knjig za vse šole, znanstvenih publikacij, poljudno-poučnih del, slovarjev, umetnostnih edicij, knjižnih zbirk:

1. Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev.
2. Dokumenti narodnoosvobodilne borbe.
3. Izbrana dela Edvarda Kardelja: Problemi naše socialistične graditve.
4. Kultura in zgodovina
5. Knjižna polica.

daja znanstvene in leposlovne časopise, muzikalije, svetovne romane in vse vrste leposlovnih knjig.

pozarjamo in priporočamo višjim gimnazijam in strokovnim šolam:

1. Zgodovinski atlas, ki ima 53 barvnih kart,
2. Žepni atlas z 51 barvnimi kartami,
3. Veliki šolski atlas s 60 kartami.

na bogato izbiro vseh šolskih in pisarniških potrebščin, računske in isalne stroje, vse vrste tiskovin itd.

zahtevajte Katalog šolskih knjig in učil, Cenik šolskih potrebščin in tiskovin ter Jubilejni katalog knjižnih izdaj, katere Vam brezplačno pošlje:

Državna založba Slovenije

JUBLJANA, MESTNI TRG 26

Fizikalna in športna prireditve v času gospodarske razstave

MOSKA ROKOMETNA EKIPA »DRAVE« OSVOJILA PREHODNI POKAL GOSPODARSKE RAZSTAVE

V okviru okrajne gospodarske razstave je rokometni klub Drava organiziral tradicionalni turnir v malem rokometu, katerega so se udeležile tri moške ekipe, in sicer: »Svoboda« iz Varaždina (osvojila pokal 4. gospodarske razstave), Maribor in domača Drava.

V prvem srečanju sta nastopili ekipe Svobode in domače Drave. Rezultat je presenečenje, ker je domače moštvo nastopilo v najmočnejši postavi. Zmagali so gostje s tesnim rezultatom 13:10 (7:3). Igra je bila zelo zanimiva in borbena, pa tudi zmagati bi morala domača ekipa, toda zaradi zelo nezanesljivega vratarja Gorjanca, ki je na tem turnirju prvič branil vrata domače Drave, je pripadla zmaga gostom. Gole za Dravo so dali: Viher 3, Agejev 3, Haber 2, Erbus 2. Sodil je zelo dobro Lajtgeb iz Maribora.

Drugo srečanje je bilo med Mariborom in domačo Dravo. V tem srečanju je imelo domače moštvo več uspeha in je zato zmagalo z visokim rezultatom 12:2 (6:1).

Moštvo Drave je v tej tekmi pokazalo lepo igro in rezultat bi lahko bil še večji, če ne bi obranil nekaj zelo nevarnih strelav vratar Rakuš, ki je tudi bil najboljši mož moštva iz Maribora. Gole za Dravo so dali: Viher 6, Haber 4, Pertan 1 in Agejev enega.

V tretjem odločilnem srečanju današnjega dne je bila zadnja tekma med Svobodo in Mariborom.

Ta tekma je bila najzanimivejša in najbolj borbena, saj sta se prva kot druga ekipa borili za boljši plasma na turnirju. Rezultat tekme je zelo nepričakovan, toda realen, saj

je bilo moštvo iz Maribora boljše in tako tudi zmagalo z rezultatom 9:6 (5:4). Sodil je pristransko Marko iz Maribora. Tako ima vsaka ekipa po dve točki, toda zaradi boljše golrazlike pripada prvo mesto domači Dravi in prav tako tudi pokal.

Drava je nastopila v naslednji postavi: Gorjanc, Herceg, Turondič, Agejev, Vidovič, Bedrač, Viher in Haber kot gosta.

Moška tabela je naslednja:

1. Drava 2 1 0 1 22:15 2

2. Svoboda 2 1 0 1 19:19 2

3. Maribor 2 1 0 1 11:18 2

Moštvo Drave zapuša zelo dober vratar Rakuš iz neznanih razlogov.

Turnir ženskih ekip v malem rokometu:

Na tem turnirju so nastopile naslednje ekipe: Slavija iz Čakovca, Tekstilac iz Varaždina, Branik iz Maribora in Drava.

Rezultati so naslednji:

Branik : Slavija 4:2 (2:2), Drava : Tekstilac 2:2 (0:0), Branik : Tekstilac 2:2 (0:0), Drava : Slavija 5:1 (1:1), Branik : Drava 3:1 (2:1) in Tekstilac : Slavija 8:3 (5:1).

Zenska tabela je naslednja:

1. Branik (Maribor)

2. Tekstilac (Varaždin)

3. Drava (Ptuj)

4. Slavija (Čakovec)

3 2 1 0 9:5 5

3 1 2 0 12:7 4

3 1 1 1 8:6 3

3 0 0 3 6:17 0

Zelo slab plasma ženske ekipe Drave kaže, da je brez treninga brez pomena nastopati na turnirjih in da je ženski, prav tako kot moški ekipi le potreben trener, ki bi dal potrebno disciplino posameznim igralcem.

UKRAJNO NAGRADNO STR ELSKO TEKMOVANJE

Nadaljevanje okrajnega strelskega tekmovanja je bilo 2. IX. Ta dan so bile slovesno podeljene nagrade najboljšim družinam in najboljšim strelcem.

Nagrajenih je bilo sedem ekip, in to:

Zelezničar I, Kidričevo, Zelezničar II, ter mladinske ekipe: Mladinec Ptuj, Breg Ptuj Majšperk, Pletarna.

Prvič je kompletna nastopila ženska ekipa SD Pletarne, ki je kljub temu, da je ena izmed najmlajših družin, dosegla prav lepe rezultate. Tudi mladinske ekipe »Mladince« in »Brega« so se prav lepo uveljavile.

SD Zelezničar je prejela kot najboljšo moštvo prehodni pokal, posamezniki pa lepe nagra-

de, ki so jih darovala ptujška podjetja in ustanove.

Rezultati, člani: 1. Laura, Zelezničar, 2. Rataje, Turmische, 3. Cizelj, Kidričevo, 4. Pulko, Podlehnik, 5. Kolarič, Kidričevo.

Mladinci: 1. Vogrinec, Mladinec; 2. Lanjšek, Zelezničar; 3. Benkovič, Mladinec; 4. Vajs, Kidričevo; 5. Rojko, Mladinec; 6. Korošec Vera, Pletarna.

Tekmovanja se je udeležila večina družin s 122 streli. Z

Lep uspeh ptujskih kegljačev na turnirju za pokal okrajne gospodarske razstave.

V nedeljo so se več dan vršila tekmovanja na novem kegljišču SD Drave na stadionu, kjer je nastopilo 120 najboljših kegljačev mariborske podzveze.

Tekmovanje je bilo lepo organizirano in na koncu je bil podeljen najboljši ekipi pokal.

Končni rezultat je naslednji:

Branik (Maribor)	452 lesov
Drava I (Ptuj)	433 lesov
Maribor (Maribor)	426 lesov
Ljutomer	416 lesov
Postar (Maribor)	415 lesov
Lokomotiva (Mrb.)	389 lesov
Tekstilac (Mrb.)	386 lesov
Sl. Bistrica	380 lesov
Drava II	374 lesov
Kovinar (Maribor)	371 lesov
Dol. Lendava	357 lesov
Ruše	345 lesov
P. A.	

S A H

Brzoturnir za mesec september bo imelo SD Ptuj v torek, dne 11. t. m., ob 19,30 v Sindi-kalnem domu železničarjev. — Prijatelji šahovske igre, vabljeno!

Mohorko obsojen na smrt z ustrelitvijo

(Nadaljevanje s 3. strani) gih ter sodnih izvedencev ter čitanjem izpovedb ter izvedeniških menj v preiskavi je pokazalo, da je Mohorkov zagovor glede ogorčenja nad pokojnikovo strogotostjo in zadržanostjo nevezdržen in da vse okoliščine ter lastnosti obtoženega Mohorka kažejo na njegovo koristljubnost ter pohlep po denarju.

Tožilec je pred koncem razprave podčrtal družbeno nevarnost Mohorkovega zločina iz pohlepnosti po denarju ter predlagal strogo kazen, branilec obtoženega Mohorka dr. Winterhalter pa je oprl zagovor obtoženega na slabe vplive njegove okolice na obtoženca že iz mladih let in pomanjkanje družinske nege in vzgoje ter dobrih družbenih vplivov nanj pri togih samostanskih predpisih.

Ob objavi sodbe — smrt z ustrelitvijo Janeza Mohorka je ta srepo gledal v predsednika senata in poslušal obrazložitev sodbe. Med navzočimi pa je bilo slišati, da je temu roparskemu umoru morala slediti tako stroga kazen. L.F.

Tov. Predanič izročila pokal zmagovalcu

Sredi leta 1955 je bilo na svetu 2692 milijona ljudi

Sredi leta 1955 je naraslo število prebivalstva na svetu na 2 milijardi 692 milijonov ljudi. Samo v času enega leta pred tem je naraslo za 40 milijonov. Tako so vsaj ocenili v Statističnem uradu OZN in objavili v svojih »Poročilih o populacijski in vitalni statistiki«.

Povečanje izkazujejo vsi kontinenti: narodi Azije so porasli na milijardo 481 milijonov (za 30 milijonov), narodi Evrope za 411 milijonov (za 7 milijonov), v obeh Amerikah pa znaša število prebivalstva sedaj 362 milijona ljudi. Število prebivalstva v SZ se je zmanjšalo po teh cenitvah na 200,2 milijona ljudi.

Največje države po številu prebivalstva so še vedno Kitajska (583 milj.), Indija (382 milj.), ZSSR (200 milj.), ZDA (164 milj.), Japonska (89 milj.), Indonezija (82 milj.) in Pakistan (80 milj.).

Največje število novorojenčkov so zabeležili v Severni Rodéziji (59 na 1000 prebivalcev), dalje v Burmi (49 na 1000 prebivalcev), v Egiptu (45 na 1000 prebivalcev).

Poročilo pa pripominja, da so mnogi podatki za Afriko in Azijo zelo negotovi.

Avto brez šoferja

Če imamo letala brez pilotov in ladje brez krmarjev, zakaj bi bilo nemogoče skonstruirati tudi avtomobil, ki bi se upravljal sam? Seveda se pa o tem vprašanju vzbudi upravičen pomislek: si je mogoče zamisliti avtomobilski promet brez živih šoferjev? Vsekakor, odgovarja jo tehnični strokovnjaki. Prototip takšnega avtomobila so že zgradili in ga dolgo in vestno preskušali. Zaključki teh preskusov so presegli vsa pričakovanja.

Ta prototip je opremljen z »radarskim očesom«, ki opazi in takoj reagira na vsako prepreko, ki se nenadoma pojavi pred avtomobilom. Če se na primer pred njim ali za njim pojavi avtomobil, začne ta naprava avtomatsko stikati zavore, vendar pa je zgrajena tako, da reagira močnejše in bolj energično kolikor bližja je zapreka ali čim večjo brzino ima avtomobil. To pa še ni vse. Znano je, da se pripete mnoge nesreče zaradi šoferjeve preutrujenosti, ko avto nenadoma zdrsne čez cestni rob in se »zapeleje« v katastrofo. Ta elektron-

ski robot preprečuje tudi to in postane prav tako »pozoren«, kakor hitro se začne avto približevati križišču.

V čem je tajnost te iznajdbe? Na stehi avtomobila je vgrajen konkavni reflektor, ki je podoben paraboličnemu zrcalu ali avtomobilskemu reflektorju. V njem so tri miniaturne antene, ki oddajajo brezžične radarske valove. Reflektor jih med vožnjo nenehoma oddaja, in to v tri smeri: en snop naravnost pred avtomobil, ostala dva pa nekoliko vstran; prvi snop opozarja avto na nevarnost, ki

je pred njim, ostala dva pa na nevarnost, ki preti s strani.

Razumljivo je, da bi bila naprava, ki bi za vsako malenkost avtomobil popočinoma ustavila, praktično neuporabna. Ta naprava je pa skonstruirana tako popolno, da upošteva tudi take »malenkosti«; šofer lahko intervenira tudi takrat, kadar bi mu delovanje elektronskih mehanizmov ne bilo všeč. Pred njegovim sedežem je vdelan radarski zaslon, da ima vozač popoln pregled nad cesto in lahko na ta način varno vozi v polni temi ali pa v gosti megli.

Popolna avtomatizacija avtomobilskega prometa bi pa nujno zahtevala adaptacijo cest. V sredini ceste bi morali pod asfalt vgraditi električni vod. Med prednjimi kolesi bi bila vgrajena elektronska naprava, ki bi reagirala na magnetno polje, ki bi ga ustvarjala ta žica. Dokler bi vozil avto točno nad njo, bi bilo vse v redu, kakor hitro bi pa le malo zavil, bi pa spremeni- njena smer magnetskih silnic s pomočjo elektronskega robota uravnala kolesa.

Vse kaže, da bo šoferjski poklic zelo olajšan. Vendar pa se bo takšen promet odvijal le na velikih avtostradah, kjer gre na tisoče in tisoče avtomobilov v isto smer. Na stranskih cestah, kjer je treba najti pot do cilja, bo pa šofer kljub vsemu še vedno nenadomestljiv.

Vitamini

Mnogi starši so zaskrbljeni, ker njihov otrok slabo napreduje. Univerzitetni profesor dr. Goetsch iz Graza je kmalu po vojni odkril pri brazilskih termih vitamin T, ki nenavadno pospešuje rast. S pomočjo tega vitamina se je profesorju posrečilo vzgojiti velikanske živali. Posebne poskuse je delal tudi na ljudeh, vendar pa uspeh ni bil tako presenetljiv. Opazil je, da je pa kljub temu vitamin v nekaterih primerih koristen; posebno priporočljiv je otrokom, ki so telesno in duševno zaostali.

V nekaterih ameriških solah so naredili poskus z vitaminom, ki so ga odkrili šele pred kratkim. Otrokom so dali vitamin B 12. In ta vitamin je postal kmalu slaven, ker pospešuje rast in ščiti pred revmatičnimi napadi.

V nekaterih zelenih bilkah so odkrili snov, ki so ji dali ime »vitamin K«. Kdor tega vitamina nima, lahko že zaradi najmanjše praske izkrvavi. S to njegovo značilnostjo bi se kar zadovoljili, če ne bi delal ameriški profesor dr. Fosdick poskusov še dalje. Studentom, ki so imeli plombarne ali pokvarjene zobe, je dajal v določenem razdobju tega vitamina. Čez leto dni so opazili, da je nadaljnje razpadanje zob prenehalo, vitamin T ščiti torej tudi zobe. In ne samo to, v najnovejšem času so odkrili, da je tako učinkovit tudi pri zdravljenju otroške gripe.

OPICA — DOMAČA ŽIVAL

Nobelov nagradjenec George Tompson namerava vzgojiti opice za delo. To idejo mu je dal neki lastnik plantaž na Malaji, ki je zdresiral nekaj opic za obriranje plodov. Tompson je izjavil, da se lahko priučijo opica dela, ki bi ne bilo preveč enostavno in niti preveč zamotano, n. pr. za obriranje in prebiranje sadja.

»Opica je edina žival,« pravi Tompson, »ki lahko poveže svojo oko z delom svojih rok in dela kombinacije, ki so potrebne za dobro opravljanje dela. Če je lahko človek udomačel govedo ali konja, zakaj bi ne mogel tudi opic vzgojiti za možne delavce?«

Najdražji biser iz kokosovega oreha

Vsako leto izvozijo iz »malega raja« — holandske kolonije v južni Ameriki, Surinam — več kot 10 milijonov kokosovih orehov. Kokosov plod obirajo nepretrgoma skozi vse leto, največja bera pa je vsake 3 mesece. Tamkajšnji prebivalci tako budno čuvajo te plodove, da jih večina obrirajo še preden so zreli. Obriranci splezajo na drevo in s posebnimi pripravami, raznimi noži, obrirajo dragocene kokosove orehe. Jedra obriranih orehov potem sušijo na soncu in dobijo tako imenovana kopra, iz katerih se cedi palmovo olje. Iz tega olja delajo »San-elovno« margarino, ostanke kopre pa uporabljajo kot odlično živalsko krmo, lusknice pa za gorivo.

Malokdo ve, da so v nekaterih kokosovih orehih tudi biseri. Skoraj neverjetno, toda resnično. Biser iz kokosovega oreha je iste kakovosti kot tisti iz biserne školjke.

Na vrhu ima oreh 3 luknjice, ki jih imenujemo »očesa«. Dva od teh sta vedno zaprta, medtem ko je tretje odprto in ima tenko mrežnico, skozi katero vzklije kal. Ta klica je v za-

četku še tako slaba, da hrane ne more sesati iz zemlje, temveč jo črpa le iz orehovega jedra. Večkrat pa so že videli kokosove plodove, ki so imeli tudi tretje »očesa« zaprto in klica ni mogla pognati. V takem primeru klica okamenja, se potem obloži s kremenjakom in tako počasi nastane biser, ki je sestavljen prav tako kot biser školjke. Kokosov biser je običajno velik kot grahovo zrno, v izjemnih primerih pa celo kot lešnik.

Nekateri znanstveniki si tolmačijo nastanek teh biseroev tudi tako, ker palme na otoku Saravaku rastejo na koralni obali.

Angleški znanstvenik Lawel že več let raziskuje ta zanimiv pojav pri enem svojih preizkusov na Borneu je ugotovil, da je na vsakih 11.000 kokosovih orehov le eden, ki je »slep« (zaprto ima tretje »očesa«). Zaradi redkosti je biser kokosovega oreha zelo drag. Na trgu pa ima enako vrednost kot briljant enake velikosti.

Prvi zračni napad

Zračni napadi niso postali znani šele z odkritjem letal, ampak so jih delali že veliko prej. Že pred več stoletji sta Avstrija in Benetke reševali neke sporne zadeve z vojno. Avstrijski vojaški inženir Franc Uhačius je predlagal, da napadajo Benetke iz zraka, in sicer tako, da postavijo eksplozivne bombe na balone, napolnjene s toplim zrakom. Gre bi ga poseben ogenj, ki bi gorel v skatli pod balonom.

Predlog so najprej zavrnili, a ko je vmes posegel sam cesar, so ga le izvedli. Uhačius je pripravil 100 balonov, 50 jih je poslal prvič v boj. Odpejali so jih na »nosilki letala« Volkano do Benetk, kjer so se baloni dvignili v zrak. Prvo bombo je spustil prvi bombardier na neko močno prometno ulico, kjer je povzročila strašno paniko. Poleg bomb so začeli padati na Benetke tudi goreči baloni, ki so vneli hiše v mestu. Z bombardiranjem so dosegli svoj namen, a bi jih morali še ponavljati, da bi spravili Benetčane na kolena. Vendar pa so Uhačiusovi zavidneži prepovedali uporabo balonov in zato je Avstrija bitko izgubila.

Trgovci, raziskovalci, misijonarji in vsi drugi »pripadniki civilizacije«, ki pridejo z domačini česteje v stik, so si v svojih izjavah enodušni: je neki poseben »tam-tam«, ki ga poznajo le najbolj izurjeni bobnarji vsakega plemena. Res, v večini primerov prenašajo vesti v domačem narečju in te ne prestopijo meja plemenskega teritorija. Če je pa novica posebej važna, začnejo preko kontinenta vibrirati »tam-tam« v posebnem jeziku, ki bi mu lahko rekli afriški esperanto.

Najpopolnejši »tam-tam« so

Sporazumevanje med afriškimi plemeni

vse druge zvoke pragozda, toda tega mučno enoličnega joka ne bo mogel nikdar zbrisati iz spomina.

V Afriki ni pomembnejše smrti ali pomembnejšega rojstva, ni svečanosti, lova ali vojne, da je ne bi »tam-tam« prenašal od vasi do vasi. Tudi v najbolj pozabljeni vasi sredi pragozda ne bo prišel potnik iznenada — »tam-tam« bo njegov prihod vedno najavil.

Dandanes, ko imamo že vse-mogoče obveščevalne aparate, od radia do telefona, bo »tam-tam« le na malokoga naredil kak poseben vtis. Toda ne pozabimo, da je ta »aparati« star vsaj že tisočletje! Skoraj neverjetno se zdi, s kakšno hitrostjo in kako velikanske daljave premagajo na ta način oddane vesti.

Ko je umrla angleška kraljica Viktorija, so zvedeli domačini za njeno smrt tudi v najbolj neprehodnem pragozdu več kot teden prej, kakor je pa dobila angleška administracija uradno sporočilo v upravnih središčih po Afriki. Ali pa leta 1885, ko je bil zavzet Kartum in je padel general Gordon, so zvedeli domačini za vse podrobnosti bitke še istega dne v sto in sto kilometrov oddaljenem Sierra-Leone.

Kako, na kakšen način? V Afriki govorijo nad 600 jezikov, vendar na tem kontinentu ni kraja, ki bi bil tako vstran, da bi ne razumeli in znali uporabljati jezika »tam-tam«. Kako so premagali to jezikovno oviro in se zedinili v znakih, je vprašanje, nad katerim strmijo vsi.

Trgovci, raziskovalci, misijonarji in vsi drugi »pripadniki civilizacije«, ki pridejo z domačini česteje v stik, so si v svojih izjavah enodušni: je neki poseben »tam-tam«, ki ga poznajo le najbolj izurjeni bobnarji vsakega plemena. Res, v večini primerov prenašajo vesti v domačem narečju in te ne prestopijo meja plemenskega teritorija. Če je pa novica posebej važna, začnejo preko kontinenta vibrirati »tam-tam« v posebnem jeziku, ki bi mu lahko rekli afriški esperanto.

Najpopolnejši »tam-tam« so

napravljeni iz ogromnih izdobljenih debel. Takšna »glasbila« so lahko dolga več kot tri metre in imajo premer do 1,50 m. Sliši se najmanj 30 km daleč.

Glavno vlogo igra tu bobnarjev talent. Naučiti se »tam-tam« je veliko težje, kakor pa igranja na katerem koli instrumentu civiliziranega sveta. Bobnar mora poznati vse izraze, ki v tem čudnem jeziku označujejo bitja in stvari. Votli in ostrzi zvoki ter ritem, ki evropskemu ušesu ne pomeni ničesar — to so besede, katere razumejo le plemenski bobnarji. Vse, kar vemo o tem jeziku, je to: »tam-tam« prenaša cele besede in ne črk, kakor Morsov telegraf.

Včasih so bobnarje, ki so se pri oddajah slučajno zmotili, okrutno kaznovali. V nekaterih plemenskih jih še danes zaradi majhne nepremišljenosti kaznujejo s smrtjo.

PRVA POLOVICA

»Za poskušajo« je šef kriminalne policije v Meksiku dal zapreti 60 sumljivih ljudi. Po preteku enega meseca je bilo povprečje roparskih napadov in tatvin za polovico nižje kakor prejšnji mesec.

Najstarejše drevo na svetu

Najstarejša in najmočnejša drevesa na svetu so ogromne kalifornijske sekvoje, ki jim pravijo mamutsko drevo. Sekvoje dosežejo starost kakih 3000 let in so resnično čudo narode.

Rastejo na 1800 do 2400 metrov visoko na zapadnih obronkih Sierra Nevade v Ameriki. V zimskem času nanese med te velikane tudi do devetdeset metrov snega. Poleti je suho, le redko se zlijejo močni dežji z nevihtami, ko strela lahko nenkrat prekolje ogromno sekvojo, visoko tudi 120 metrov. Ta drevesa ne umirajo naravne smrti. Ako uidejo strašnim nevihtam, mora poseči vmes tuja sila, da ustavi njihovo življenje. Največkrat je to človek.

Pogled na to sekvojo je naravnost veličasten. Najnižja ve-

ja izhaja iz debela tako visoko, da bi je tudi dvanaestnadstropna hiša ne dosegla. Tudi če bi to vejo gledali na tleh, bi se nemalo čudili, saj je dolga nad 20 metrov, s premerom v podnožju nad 2 metra. Razmerje človeka ob takim velikanu je skoro tako kot razmerje muhe ob človeku.

Najbolj pravilna in najbolj sorazmerna sekvoja (pravijo ji »general Sherman«), je visoka 83 metrov, obseg debela v podnožju je 31 metrov. Najnižjo vejo ima v višini 40 metrov. Toda posamezne sekvoje dosežejo tudi do 120 metrov višine.

Prebivalci Kalifornije trdijo, da so rasle sedanje sekvoje že v času, ko so gradili piramide v Egiptu. Neki učenjak je štel kolobarje v stebelu ene sekvoje in jih je naštel nič manj kot 4000; kar naj bi pomenilo 4 tisoč let! Vendar so s kasnejšimi proučevanji dokazali, da ni nobeno od teh dreves starejše od 3100 let.

Zakaj doživlja sekvoja tako visoko starost? Botaniki iščejo vzroke v soku drevesa, ki ima zelo malo smole in je zato drevo skoraj negorljivo. Lahko se vnamejo le mlajše sekvoje, ker je njihova »koža« tanjša in jih ne ščiti dovolj. Pri stari sekvoji je debelina povrhnjice tudi 30 do 40 centimetrov debela in tu skoraj ni nevarnosti požara. Sok drevesa je zelo »antiseptičen«, rane na debelu se hitro zalejejo.

Toda sekvojin les je praktično neuporaben. Ta go je krhek, da se lomi in drobi kakor steklo. Ko drevo preneha živeti in začne razpadati, se razprši na tisoče in tisoče kosov.

Drobni nasveti

V novi emajlirani posodi najprej prevremo mleko in jo šele potem rabimo tudi za druga jedila. Z mlekom se emajl utrdi, da posoda prehitro ne razpoka in se emajl ne začne luščiti.

Raskava koža postane mehka, če vodi, v kateri se umivamo, dodamo nekaj mleka, katerega masočoba se vpije v kožo in jo napravi mehko.

Kuhinjske deske sčasoma potemne. Če jih izmijemo z vodikovim superoksidom, bodo postale spet bele in svetle. KAJ JE MIGRENA?

Drobne zanimivosti

VNAPREJ JE VEDEL

Ko se je neki Robert Dowling nekega dne prostovoljno prijavil kot krvodajalec v neki bolnišnici v Arizoni, so bili zdravniki presenečeni nad njegovo krvjo, ki je pripadala eni zelo redkih skupin.

Dan zatem pa je Dowlinga podrl na cesti avto. Težko poškodovanega so pripeljali v isto bolnišnico. Tu je dobil medtem že konzervirano svojo kri nazaj.

DO TEMELJEV

Da bi se znebil svojega gostilniškega dolga v višini dveh dolarjev, je neki Thomas Palmer zažgal gostilničarjev zvezek, v katerega je ta vpisoval gostilniške dolžnike. Pri tem pa se je vnela oprema in lokal je pogorel. Škode je bilo za 35.000 dolarjev.

SKRBNEN PES

Neka družina iz Essena v Zahodni Nemčiji je naučila svojega psa, da je prinašal vsak dan iz pekarnice v majhni košarici žemlje. Nekaj časa je bilo vse v redu. Nekega dne pa so ugotovili, da je prinašal pes vsak dan eno žemljo premalo. Pek je trdil, da je psu naložil vsak dan naročeno število žemelj. Gospodar se je o tem tudi prepričal, ko je sledil psu v pekarno. Na poti nazaj je pes zavil s ceste za neke ruševine, kjer je vzel iz košarice eno žemljo, nato jo odnesel še dalje med razmetano kamenje. Ko se je vrnil, je vzel košarico ter jo odnesel domov. Gospodar je našel za kupom kamenja sestradano psico s sedmimi mladiči.

ZEBLJE V GLAVO

24-letni vlomilec Edvard Moser je pred dunajskim sodiščem izjavil, da ne more dalje slediti obravnavi, ker ga močno boli glava. Moserja so po prekinitvi razprave odpejali v bolnišnico, kjer so zdravniki pri skrbnem pregledu ugotovili, da si je Edvard zabil v glavo šest debelih

žebeljev že v zaporu. Moserja so nato predali psihiatrom.

DOSLEDNOST

Paul Francisque je 51 let živel v Parizu. Več kot deset let je živel tako, da je jedel v gostilnah, ko pa je bilo treba plačati, se je prepiral z natakarji. Ko je končno prišel pred sodišče je priznal, da za svoje obroke ni nikdar izdal nitje groša. Zastojnik je dobil od sodnika nadaljnjo dvanajstmesečno brezplačno oskrbo v ječi.

NADALJEVANJE SLEDI

Urednika časopisa »New York Herald Tribune« so poklicali iz neke bolnišnice v Madisonu z željo, naj bi izpolnil zadnjo željo neke bolnice, ki je bila kaj čudna: bolnica je na vsak način hotela vedeti, kako se bo končal roman, ki ga je časopis objavljaval v nadaljevanjih v tistem času. Urednik je poslal v bolnišnico takoj še neobjavljeno nadaljevanje romana, ki jih je bolnica z velikim zanimanjem prečitala, nato pa umrla.

PROSTOR ZA VSE LJUDI

Na Zemlji živi dve in pol milijardi ljudi. Število je veliko, toda ali si lahko predstavimo milijardo?

Zamislite si, da bi spravili vse ljudi v neki prostor. Ali mislite, da bi z njimi pokrili ozemlje naše Slavonije? Nikakor ne. Vse ljudi na svetu bi lahko stlačili v koko, ki bi bila dolga, široka in visoka 800 metrov. Vsak človek (odrasel ali otrok) bi imel v tej koko prostora, ki ga zavzame telo visoko 2 metra, široko in dolgo pa po 30 centimetrov. Tako koko bi se dalo zgraditi in postaviti bi jo lahko na čisto majhen prostor, saj bi ne potrebovala niti enega kvadratnega kilometra.

VDOVEC

V bližini Nürnberga so tatovi izpraznili kokoško stajo. Pustili so samo petelina. Okrog vratu so mu obesili listek, na katerem je bilo napisano: »Danes zjutraj ob 2. uri sem postal vdovec.«

Večkrat slišimo o nepravilnem razporedu naše dnevne hrane. Posebno z zajtrkom, kakršen je pri nas v navadi, ne moremo biti zadovoljni. Ako razdelimo povprečne dnevno potrebne kalorije na 5 dnevni obrokov, tedaj bi jih pravilno porazdelili tako-le:

zajtrk	20 do 30 %
dopoldajska malica	10 %
kosilo	30 do 40 %
popoldajska malica	10 %
večerja	20 %

Če vzamemo za merilo navedene procente in jih primerjamo z našimi prehrabnimimi navadami, tedaj vidimo, da je naš zajtrk preskromen, kosilo preobilno, malice nezadostne ali pa jih sploh ne uživamo. Količine hrane napačno razdeljujemo na dnevne obroke. To neenakomerno in nepravilno razdeljevanje dovajanje hrane ima svoje neugodne posledice tudi na delovno sposobnost.

ZAJTRK

Največ grešimo pri zajtrkih. Malo kave in kruha, to je največkrat vse. Ob teh skromnih kalorijah delamo 8 ur pa še več, ker moramo prističi še pot v službo in nazaj. Zato ni čudno, da smo po nekaj urah že utrujeni in težko delamo. Za zajtrk ima prednost črn

Za gospodinje

Od zajtka do večerje

kruh, ker vsebuje več vitaminov in tudi staničino, ki ugodno vpliva na prebavo. Razen kruha pojemo še nekoliko surovega masla, margarine, medu, marmelade, skute ali tudi kosček mesa. K temu popijemo večjo skodelico mleka ali mlečne kave.

Zelo priporočljiva je mlečna kaša z mlekom in sveže sadje. Tak zajtrk je primeren za vse starostne dobe in tudi za ljudi, ki so bolj občutljivega želodca.

KOSILO

Nič več ni nujno, da je prva jed, ki jo za kosilo uživamo, juha, bodisi mesna ali zelenjavna. Namesto nje lahko pojemo nekaj sadja, spijemo kozarec sadnega soka ali popijemo zeleno solato. Te jedi vzbujajo tek in vplivajo na naše prebavne organe, da izločajo več prebavnih sokov ter vplivajo na boljše izkoriščanje jedi, ki jih še jemo za kosilo.

Glavna jed naj bo sestavljena iz beljakovinskih živil: iz mesa, rib, jajc, skute, poleg pa pripravimo še krompir ter obilo zelenjave, sveže dušene, v solati itd.

VEČERJA

Večerja naj bo lahka, pripravljena dovolj zgodaj, da ponosi obremenjuje želodca. Kjer

CITAJTE

PTUJSKI TEDNIK

IZ BORLA

Oglašani in objave

VAJENCEM TRGOVSKE IN OBRATNE SOLE! Začetek rednega pouka je po objavi republiških prosvetnih in zdravstvenih organov za trgovsko šolo v petek, dne 14. septembra, ob 14. uri (2. uri popoldne), za obrtno šolo pa v soboto, dne 15. septembra, ob 7. uri.

Upravitelj: Stropnik Jože

OBVESTILO

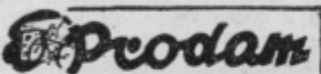
Obveščamo vse starše šoloobveznih otrok, da bo pričetek pouka na vseh osnovnih šolah v področju Obč. LO Ptuj ter nižjih gimnazijah na Hajdini in v Mariboru dne 15. septembra 1956 ob 8. uri.

Pričetek pouka je odgojen, ker so se v nekaterih krajih pojavili primeri otroške paralizne ter je potrebno, da se bodo v tem času izvedli vsi potrebni higienski ukrepi.

Isto velja za otroška vrta na Bregu in v Kidričevem.

Predsednik: Sveta za šolstvo pri Obč. LO Ptuj

Stropnik Jože, l. r.

NIŽJO IN TRAVNIK v izmeri 1 ha 22 arov v Podvincih prodam. Vprašajte: Kreft, Ljutomerska cesta 1, Ptuj.

STAVBENO PARCELO, vrt in njivo v Ormožu prodam. Vprašajte: Meško, Mestni trg števil. 12, Ormož.

NA GRADBENI PARCELI ugodno prodam gradbeni ma-

KINO

MESTNI KINO PTUJ

predvaja v dneh od 7. do 9. septembra t. l. francoski barvni film »Rdeče in črno«, 1. del in v dneh od 11. do 13. septembra t. l. francoski film »Moja mala neumnost«.

KINO MURETINCI

predvaja dne 8. in 9. septembra t. l. ameriški film »Skrivnost Indijanke« in dne 15. in 16. septembra t. l. ameriški barvni film »Ivanhoe«.

terial (gramoz, kamenje). Vprašajte: Novo Naselje 15, Ptuj.

PRODAM KOMPLETEN ŠTE. DILNIK s ploščami ali tudi brez ploščic. Ivan Korošec, Zagrebška cesta 3, Ptuj.

TRGOVSKO OPREMO, kompletno ali delno iz Trgovskega doma »Zarja«, Ljutomer, ugodno prodam. Poizvedbe: Matko Seršen, Ljutomer.

HIŠO s 55 ari zemlje in 160 l alfo prodam. Vprašati pri Vidovič, Dogoše.

PRODAM zidan prostostoječi štedilnik na 2 1/2 plošči z dvema pečnjakoma in bakrenim kotličem. Uporaben tudi kot desni. Ptuj, Kreft Hinko, Ljutomerska c. 1.

KMEČKI VALJČNI MLIN na električni in vodni pogon na Dravskem polju dam v najem. Naslov v upravi.

POSTREŽNICO za lažja hišna opravila za 3 predpoldnevne v tednu išče družina brez otrok. Naslov v upravi lista.

UPOKOJENCA ALI UPOKOJENKO sprejemam na stanovanje in hrano. Naslov v upravi lista.

POSTREŽNICO išče družina Anton Brenčič, Ptuj, Lackova 9.

RAZPIS

Kmetijska zadruga Hajdina razpisuje po 7. točki 20. člena svojih pravil službeno mesto

TRAKTORISTA

ZA TRAKTOR »STEYR«.

Pogoji: traktorist mora vedeti upravljati z vsemi kmetijskimi stroji. Imeti mora izpit za cestni promet in da še do sedaj ni bil kaznovan.

Nastop službe 15. septembra ali 1. oktobra 1956.

Pismene prošnje je treba vložiti na upravo Kmetijske zadruge Hajdina.

Upravni odbor

SEKELSEK IVAN iz rudnika Šega pri Makolah iskreno čestita svoji ženi MARIJI ob njenem 51. rojstnem dnevu v želji, da bi mu še dolga leta ostala življenjska tovarišica in dobra žena, kakor je bila doslej.

V nedeljo, 9. septembra 1956, ob 15. uri bo nastopilo v letovišču Grad Borl DPD »Svoboda« Liboje s svojim moškim in ženskim pevskim ter harmonikarskim zborom, solisti in spevo-

igro »Na planincah«. Nastopilo bo nad 80 članov in članic zbora. Vabimo haloško prebivalstvo in goste iz Ptuja in bližnjih krajev, ki radi prihajajo v ta prelep del Haloz na počitek in po razvedrilo.

Uprava letovišča Grad Borl

Dnevni spored za nedeljo, 9. septembra 1956

6.00-7.00 Pisana vrsta domačih pesni in napevov za prijetno nedeljsko jutro - vmes ob 6.05-6.10 Poročila in vremenska napoved, 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda, 7.15 Reklame, 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva, 7.35 Zabavne melodije, 8.00 Otroška predstava - Asta Znidaršič: Kraljica brez bisera (radijska igra), 8.35 Pod vasko lipo... (pisan spored slovenskih narodnih pesni - izvajajo Zadolovini Kranjci, Veseli gojci, Planinski oktet, Danica Filipič, Greta Ložar, Franc Koren in Avgust Stanko, 9.30 Še pomnite tovariši - Ivka Krizman: Tekstinski strah pred 20 leti, 10.00 Nedeljski simfonični koncert, Franz Schubert: Simfonijska št. 8 v h-molu, »Nedokoncana« Felix Mendelssohn: Koncert za violino in orkester v d-molu, Anton Lajovic: Pesem jeseni, simfonični poem, 11.15 Oddaja za Beneške Slovence, 11.35 Laska glasba, 12.00 Pogovor s poslušalci, 12.10 Opoldanski glasbeni spored, 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved, pregled dnevnega sporeda in obvestila, 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame, 13.30 Za našo vas, 14.15 Zeteli ste - poslušajte! - 1. del, 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila, 15.15 Zeteli ste - poslušajte! - 2. del, 15.30 Milan Meršič: Triglavska stena (reportaža), 16.45 Veseli zvoki, 17.00 Promenadni koncert, 18.00 Radijska igra - Arthur Miller: Smrt trgovskega potnika (ponovitev), 18.55 Glasbena medigra, 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame, 19.30 Radijski dnevnik, 20.00 Večerni operni koncert, 21.00 Sportna poročila, 21.15 Ritmi in melodije, 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan, 22.15-23.00 Nočni koncert, Demetrii Zebre: Suita za mali orkester, Bruno Bjeleški: Koncert za klavir in godalni orkester, Slavko Osterc: Trije plesi, 22.15-23.00 URK program: Plesna glasba, 23.00-24.00 Oddaja za tujino - na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

Te dni so v Cirkulanah položili k počitku najstarejšo občanko Terezijo Bračko iz Paradiža, ki je doživela 93 let. Mož Ferdinand, ki je umrl letošnje pomladi, je imel 88 let, Živela sta v skromnih razmerah ter preživela razen hčerke Franciške vse otroke, ki so umrli pred njima.

Maksa Škrabla iz Starega grada 30 so ponoči v hiši napadli neznanec in so ga poškodovali z železom po glavi in rok ter mu poškodovali več zob; Avgust Kuček, otrok iz Majšperka števil. 2 se je zboldel v levico; Mirko Svenšek iz Studencev pri Mariboru se je z motorjem poškodoval po obrazu, rokah in nogah; Stanko Gašljevič iz Skorbe 40 je bil napaden in poškodovan z nožem; Franc Mlakar iz Skorbe 17 je bil napaden in poškodovan z nožem; Jože Ornik iz Trnovskega vrha 52 si je s koso poškodoval desno nogo; Franca Horvata s Pobrežja 169 je nekdo vgriznil v vrat! Marija Labelj iz Kidričevega je padla ter si poškodovala desno nogo; Verona Horvat iz Slavšine je padla s kolesa ter se poškodovala po glavi; Stanko Lukman iz Starg je padel z motornega kolesa ter se poškodoval po glavi; Terezija Volgemut iz Kicarja je padla ter si poškodovala glavo in hrbet; Janez Sprah iz Slomnje vasi se je vsekak v levo nogo.

Vsi navedeni se zdravijo v ptujski bolnišnici in jim želimo skorajšnje okrevanje!

Tržne cene

v sredo, dne 5. septembra 1956 (za liter, kilogram ali kos)

Cebula 40, česen 60, luščeni fižol 40, stročji fižol 30, krompir 10 do 12, paprika 40, kumare 15, kumare za vjaganje 50, peteršilj 50, rdeča pesa 30, solata endivija 40, solata v glavah 30, zelje v glavah 20, korenček 40, ohrovt 25, paradižnik 30, ječmen 35, koruza 35,

pšenica 30, ajdova moka 50, koruzni zdrob 50, surovo maslo 500, zaseka 300, mleka 30, smetana 140, sir 30 do 50, kokoši 300 do 500, piščanci 250-450, grozdje 100, hruške 30 do 40, jabolka 25-30, slive 15 do 20, ringlo 30, lisičke 40, jajca 15, buče 20, domači kis 25.

Rojstva: Frljež Kristina, Zetale 110, je rodila Marijo; Marija Uplaznik, Velika Nedelja 24 - Ido; Kukovec Ivana, Bukovci 174 - Dragico; Bračič Ivana, Zabovci 34 - Vladimir, Pulko Rozalija, Stojnci 25 - Rozo; Janžel Neža, Zabovci 27 - Janeza; Petkovič Sidonija, Kidričevo 55 - Jadranko; Vidovič Marija, Dornava 79 - Draga; Copot Stoja, Cven 80 - Tatjana; Fišer Veronika, Sitež 10 - Marlijo; Majcenovič Angela, Ptuj, Ljutomerska 13 - Mileno; Orešnik Nada, Ptuj, Zagrebška 1 - Danila; Faganel Marija, Ptuj, Jadranska 17 - Zlatko; Škofič Frančiška, Sp. Hajdina 148 - Mirka; Kežmah Kristina, Ptuj, Prešernova 38 - Nevena; Polanec Genovefa, Trnovska vas 46 - Ivana; Pišek Marija, Lovrenc 35 - Ireno; Horvat Elizabeta, Gorišnica 34 - Elizabeto; Ferčec Marica, Stanošina 2 - Marjana; Stumberger Angela, Ptuj, Zagrebška 50 - Majdo; Orgrizek Jožefa, Ptuj, Jadranska 7 - Zdenko; Pihler Terezija, Pacinje 31 - Milana; Pavlinek Draga, Drstelja 48 - Drago; Sešerko Elizabeta, Vimpah 46 - Marjana; Mlakar Milena, Cirkulane 15 - Milana; Kurež Terezija, Podlehnik 29 -

Milana; Dolenc Slava, Podlož 93 - Ido; Jus Ida, Sitež 20 - Ido. Smrti: Belčič Marija, Ptuj, Krempljeva 6, roj. 1930, umrla 30. VIII. 1956.

ZAHVALA

Ob težki izgubi, ki nas je zadela s smrtjo

MARIJE BELČIČ roj. Merc, iz Ptuja

se vsem, ki so z nami sočustvovali, iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so pokojnico spremlili na zadnji poti.

Ptuj, 4. septembra 1956. Zalujoči mož Gabriel, hčerka Zlatka in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki izgubi, ki nas je zadela s smrtjo našega sina in brata

VIDOVIČA VINCENCA

ki se je smrtno ponesrečil, se javno zahvaljujemo vsem, ki so pokojnika spremlili na zadnji poti ter darovali vence.

Zahvaljujemo se tudi kolektivni podjetja »Drava«, ki mu je nudil prvo pomoč.

Vareja, 4. septembra 1956. Zalujoči starši, bratje in sestre

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše nenadomestljive dobre žene, mamiče, tašče, babice, sestre in tete

JOŽICE KREFT, roj. Küssel

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so nam na kakršenkoli način izrekli sožalje. Prav iz srca se zahvaljujemo oč. duhovščini za spremstvo, g. prostu za ganljive besede ob odprtem grobu, tov. Anki Korče, Brglezovim, sestri Kaniziji, Habjančevim, Miri Pinoza, Farič Stanaku za posebno sočustvovanje in pomoč v teh težkih dneh ter vsem, ki so ji darovali cvetje in vence in jo tako polnoštevilno spremlili na njeni zadnji poti.

Neutolažljivi mož Hinko, hčerka Milica z družino, sin Hinko z družino in ostalo sorodstvo

Ptuj, Ljubljana, Kranj, Chicago.

OPOZORILO

V zvezi z nezgodo, ki se je pripetila pri gradbenih delih razširitev »razdelilne transformatorske postaje v Ptuj«, kjer se je smrtno ponesrečil tovariš Vinko Vidovič, priporočamo vsem, ki širijo neresnične vesti o vzrokih te nezgode, da ne obrekujejo vodstva podjetja, ker jim niso znane okoliščine, v katerih je prišlo do nesreče.

Pristojni organi so bili o nezgodi takoj obveščeni in so tudi dobili po očitidnih nesreče in od vodstva podjetja potrebne podatke in izjave, ki bodo podlaga za ugotovitev vzroka nesreče.

Gornje objavljamo zaradi tega, da ne bi prišlo do nadaljnjih neumestnih pripomb in razširjevanja neutemeljenih vesti.

Uprava gradbenega podjetja »Drava«, Ptuj

eksport

import

Priporoča se

AGROTEHNIKA

AGROTEHNIKA

Zadružno podjetje

v Ljubljani

Vsem kmetijskim zadrugam in kmetijskim gospodarstvom nudimo po najugodnejših cenah vse kmetijske stroje, traktorje in priključke goseničarje, umetna gnojila in zaščitna sredstva